

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna politna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6 III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 56, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Opozicionalni blok.

Nesrečna vidovdanska ustava, s katero so nameravali centralisti do zadnjega izvesti in ustaliti nadvlado srbskega naroda nad Slovenci in Hrvati, je povzročila silno notranje boje, ki jih ne bo prej konec, dokler se ta storjena krivica ne popravi, z drugim besedami povedano, dokler se centralistična ustava ne revidira. Centralistično moro, ki tlačí ves naš gospodarski in kulturni razvoj, občuti ljudstvo vsak dan huje in vsak dan bolj spoznava greh, ki so ga centralisti zagrešili nad našim narodom. Borba za avtonomijo je huda, težavna. Saj je bilo v narodni skupščini, kjer se je o avtonomiji prvič odločevalo, zastopstvo SLS skorodane osamljeno. Toda vztrajnosti in žilavosti SLS se je zahvaliti, da je ta borba zavzela vedno večje dimenzije in da je danes v ospredju parlamentarnega boja avtonomistično vprašanje, ki je omajalo radikalni vladni temelj. Velikanska večina državljanih, ne samo Slovencev in Hrvatov, nego tudi Srbov, je danes že za to, da se postavi država na druge temelje, ki bi omogočili ljudstvu resnično, zakonodajno samoupravo.

Vendar pa nečemo biti preveliki optimisti, da bi pričakovali že skrajšnji konec te borbe s popolno zmago avtonomije. Za danes moramo in moremo s popolno sigurnostjo pribiti le to, da je storjen za dosego avtonomije velikanski korak naprej in da se je storilo od strani SLS vse, kar je bilo v tem pogledu sploh mogoče storiti. Že dejstvo, da je vzbudil načelni govor poslanca dr. Kulovca, ki smo ga včeraj objavili, v vsem parlamentu veliko senzacijo, pove silno mnogo. Dr. Kulovec je v srečni formalni obliki povedal naše, že tisočkrat izrečene in zapisane obtožbe centralizma in je v kratkih besedah podal avtonomistični program SLS. Ta program je bil celo že tiskan v oddvojenem mišljenju Jugoslovanskega kluba v ustavotvorni skupščini, toda centralisti so bili v svojo centralistično ureditev države tako zaverovani, da niso ne poslušali ne brali naših zahtev, da se jim zdijo danes kot neko odkritje.

Še nikdar se ni vlada g. Pašića tako hudo majala, kakor se danes. Vsi dose-danji potresi v radikalni vladi in njenem centralističnem režimu so bili samo prvi občutki udarcev, ki jih je zadajala vladi opozicija, ki je z njimi pripravljala glavni udarec, ko zbere vse opozicionalne moči.

Priprave za ta glavni udarec so dolgotrajne. Radikali so se že norčevali iz opozicionalnega bloka, češ da se predolgo kuha in da zato nič ne bo iz njega. Mi niti danes ne moremo z vso sigurnostjo izreči sodbe, ali se bo snovanje trdnega bloka, ki bi strmoglavil vlado, prevzel vodstvo volitev in se zedinil na vladni program po volitvah, posrečil ali ne. Mislimo pa, da je to mogoče, in zato upamo na uspeh.

Prihod delegatov HRSS, dr. Mačka in dr. Krnjevića v Belgrad, potrjuje samo resno voljo federalističnega bloka, da se ustvari opozicionalni blok. Iz naših belgradskih poročil je jasno, da delegata nista šla v Belgrad vsled kakšnega nezaupanja do Jugoslovanskega kluba, oziroma dr. Korošca, kakor so zlohotno poročali prikriti nasprotniki opozicionalnega bloka; hotela sta samo dokazati resno voljo HRSS, da poseže aktivno v parlamentarno borbo, da se zruši centralistični sistem. Vodstvo za snovanje opozicionalnega bloka je slej ko prej prepuščeno v imenu federalističnega bloka dr. Korošču.

Rezultat je konečno odvisen samo od demokratske stranke, kakor smo že ponovno poudarili. Ako struja g. Davidovića vzdrži in odnese zmago v stranki, potem ne dvomimo, da se bo dalo z njo v načelnih vprašanjih doseči sporazum, v kolikor je tak sporazum neobhodno potreben, da more opozicija po padcu radikalne vlade prevzeti vodstvo države in državo postaviti na druge temelje, boljše in trdnjše, kakor so centralistični. Ni to lahko delo. Zato ne smatramo dolgotrajnosti pogajanj za slabo znamenje. Nasprotno! To je samo znak, da se vodijo pogajanja resno, premišljeno in da bodo tudi držala, ako se posrečijo.

Nervoznost, ki se je polastila radikal-
skih krogov, ko sta prišla v Belgrad dele-
gata HRSS, da pokažeta centralističnim ne-

Priprave za opozicionalni blok.

KONFERENCE DELEGATOV HRSS V BELGRADU. — PRIHOD DR. MAČKA
IN DR. KRNEVIĆA SENZACIJA DNEVA.

Belgrad, 8. februarja. (Izv.) Danes sta dospela v Belgrad odposlanca HRSS dr. Maček in dr. Krnjević ter se takoj podala v narodno skupščino, kjer se je v Jugoslovanskem klubu vršila konferenca z dr. Koroščem in dr. Spahom. Dr. Korošec in dr. Spaho sta poročala o položaju v narodni skupščini, dr. Maček in dr. Krnjević pa o zadnjih sestankih z Radničem na Dunaju. Nato sta odšla hrvatska odposlanca k predsedniku narodne skupščine Ljubi Jovanoviću, pri katerem sta se informirala o postopanju pri verifikaciji mandatov in o pravicah neverificiranih poslancev. Poslanskih pooblastil nista izročila.

Popoldne sta dr. Maček in dr. Krnjević v navzočnosti dr. Korošca konferirala z Ljubo Davidovičem. Obvestila sta gosp. Davidovića, da so poslanci HRSS voljni priti v Belgrad, da zrušijo sedanjo vlado, ako so vse priprave za drug režim dovršene. V tem oziru ima dr. Korošec vsa potrebna pooblastila. Sledila so posvetovanja v krogu federalističnega bloka. Nato sta dr. Maček in dr. Krnjević obiskala zemljoradniški klub, kjer se je vršil razgovor o pogledih na sedanji politični položaj v državi in narodni skupščini.

Do posebnih sklepov danes ni prišlo, kar je treba pripomniti z ozirom na senzacijo, ki jo je zbudil prihod hrvatskih odposlancev v Belgrad, in ker bodo v tem ozračju gotovo vznikle zopet vse mogoče senzacionalne izmišljotine. Zvečer ob 10. sta dr. Maček in dr. Krnjević odpotovala v Zagreb.

Cez osem dni se v Zagrebu zopet sestanejo člani federalističnega bloka, medtem pa bo HRSS odredila vse predpriprave glede izročitve poslanskih pooblastil, ki se bodo izročila v trenutku in številu, kakor bo to odredil federalistični blok.

IZJAVE DELEGATOV HRSS.

Belgrad, 8. febr. (Izv.) Podpredsednik HRSS je danes izjavil časnikašem:

»Mi smo v načelu za blok in bomo na-

pravili vse, da pride do njega. Jaz imam s seboj polnomočja za verifikacijo 50 mandatov HRSS. Kdaj bomo prišli v Belgrad, je vse odvisno od položaja in od razvoja dogodkov. Mi smo prišli, da se informiramo o toku dogodkov in o formalnostih, ki so v zvezi z verifikacijo mandatov in želimo, da ta posel čimprej opravimo. Mi smo bili pri Ljubi Jovanoviću, ki nam je rekel, da nam ne bo delal nobenih težav. Mogoče bomo že popoldne izročili predsedniku skupščine svoja polnomočja, to pa pomeni, da bomo prišli v skupščino. To je sklep stranke. Mi upamo, da nam bodo vsi potrebni elementi pomagali, da pride do sporazuma med Hrvati in Srbi. Demokrati so pokazali svojo voljo za to.«

Belgrad, 8. febr. (Izv.) Vaš dopisnik se je razgovarjal s tajnikom HRSS dr. Krnjevićem, ki mu je izjavil:

»Po volitvah smo se mi najprej razgovarjali z radikali in jim rekli: Vladajte kot ljudje, mi vas bomo pa indirektno podpirali. Namesto tega pa so oni rabili silo. Zato je vsak sporazum z radikali danes izključen. Mi smo našli nov pot za sporazum in upamo, da bomo s svojim delom pomogli tudi onim Srbov, ki danes trpe pod nasiljem.«

Vsled pogajanj HRSS z demokrati je vlada danes v radikalnih krogih silna razburjenost. Radikali so imeli najprej posvetovanja v ministrski sobi v skupščini, potem v predsedništvu vlade, nato pa v privatnem stanovanju Pašićevem.

Belgrad, 8. febr. (Izv.) Tajnik HRSS dr. Krnjević je na vprašanje vašega dopisnika, v koliko so resnične vesti o nekakem nezaupanju napram dr. Korošču, odgovoril: »Te vesti so popolnoma brez vsake podlage in so najbolj prozorna intriga, kar se vidi najbolj iz tega, da smo dali g. dr. Korošču popolno pooblastilo, da je dosedaj vodil tudi v našem imenu pogajanja in smo mu istotako dali neomejeno pooblastilo tudi za bodoče. Sploh so odnosi med nami in SLS od volitev naprej vedno boljši in boljši.«

Vlada za ratifikacijo reškega sporazuma brez večine.

RADIKALI SI POMAGAJO S PREVARO.

Belgrad, 8. februarja. (Izv.) Zadnji dnevi režima so verna slika dosedanje njegove politike. Korupcije in prevare so na dnevnem redu. Danes je bil zopet dan, ko je režim gledal svoj poraz, ki so ga le s pomočjo najočividnejše prevare maskirali in s tem dosegli, da sporazum glede Reke ni bil že v odboru odklonjen. Kakor smo že poročali, so se vsi klubi sporazumeli glede članov odbora za proučevanje rimskega pakta in so prišli vanj: 10 radikalov, 4 demokrati, 3 od Jugoslovanskega kluba, 2 muslimana, 1 zemljoradnik in 1 Nemec. Nemci so z ozirom na važnost tega sporazuma sklenili, da se njihov član ne udeležuje sej odbora, ker si nečije naprtiti večnega očitka, da so na škodo dveh narodov pomagali Nikoli Pašiću prodati Reko Italijanom. S tem je bilo razmerje v odboru 10:10 in je bila usoda sporazuma zapečaten, kajti v slučaju enakega števila glasov predlog propade. Ob priliki glasovanja pa so radikali, videč svoj poraz, privedli v dvorano znanega slovenožrca dr. Subotića, češ, da je on namestnik člana dr. Moserja. Kljub protestu opozicije, ki je dokazala očividno prevaro radikalov, ki jo

s tem uganja, je predsednik proglasil mesto pravega glasovanja 10:10 fabricirano glasovanje 11:10. To postopanje seveda ne bo ostalo brez posledic in bo opozicija proti takim hajduškim metodam nastopila najodločnejše. Priznati je treba, da tudi Nemci izjavljajo, da niso nikogar pooblastili, da bi v njihovem imenu glasoval za sporazum. Sicer je bila seja precej burna in so na njej nastopili vsi govorniki opozicije.

V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril poslanec dr. Kulovec. Izvajal je, da je naša vlada doživela povodom sklepanja sporazuma z Italijo velikanški poraz. On ne uvidi, zakaj se naši vladi z ratifikacijo tega sporazuma tako strašno mudi. V Italiji je Mussolini sedanji parlament razgal in mi bomo morali čakati do 24. maja, da se sestane nov parlament, ki bi ratificiral sedanji sporazum. Mi pa prav nič ne vemo, s kakšnimi občutki bo novi italijanski parlament sprejel to pogodbo. To je odvisno od izida bodočih volitev v Italiji.

Sedanji vodja nacionalističnih elementov Giunta je podal ostavko z motivacijo, da je sedanja laška vlada prodala italijanske interese v Dalmaciji. Kakor Giunta tako je tudi mnogo drugih Italijanov nezadovoljnih s sedanjim sporazumom, ker pričakujejo, da bo tudi novi parlament z njim nezadovoljen. To so zadostni vzroki, da se tudi naši vladi ni treba preveč žuriti z ratifikacijo.

Nadalje je govoril poslanec dr. Kulovec o vsebini sporazuma samega.

Dr. Ninčić je ugovarjal, da italijanskemu parlamentu sploh ni treba sporazuma ratificirati, ker bo to opravila vlada sama.

GOVOR POSL. DR. HOHNJECA.

Za dr. Kulovcem je govoril poslanec dr. Hohnjec, ki je izjavil: S stališča mednarodnega prava je več kot dvomljivo, če sta imeli Jugoslavija in Italija pravico odločiti o usodi Reke. Po določbah londonskega pakta iz leta 1915. je Reka določena Hrvatski. Wilson je na mirovni konferenci v Parizu bil protagonist ideje o svobodni in neodvisni reški državi. Ta ideja je v zmanjšani obliki dobila izraz v rapalski pogodbi novembra meseca leta 1920. Ta pogodba je bila od strani naše vlade in od strani Italije registrirana pri Društvu narodov. Po mednarodnem pravu pripada Reka sama sebi. Ona je samostojna, neodvisna, suverena država, ki mora o svoji usodi sama odločevati. Njena suverenost je postavljena pod varstvo Društva narodov. Naša država in Italija nista kompetentni o njeni usodi definitivno odločevati, ne da bi ljudstvo na Reki pri tem prišlo do besede in do odločitve.

S stališča mednarodnega prava se absolutno ne more opravičiti razlog, s katerim naša vlada in Mussolinijeva vlada motivirata upravičenost sporazuma glede Reke. Kot razlog navajata v načrtu rimskega pakta o Reki to-le: »Ker so uvideli popolno nemogočnost, da na praktičen način pristopijo k organizaciji svobodne države Reke, ki jo predvideva člen 4. rapalske pogodbe, so odločili, da v tem pravcu sklenejo sporazum.«

Organizacija reške države je stvar Reke same in tamkajšnjega prebivalstva. Reka se je že organizirala, izvolila svoje ljudsko zastopstvo in svojo vlado. To je s terorjem preprečila fašistovska banda, ki je po nalogu italijanskega nacionalizma zatrla legitimno vlado organiziranega ljudstva. Italija je z nasiljem zatrla organizacijo Reke. Ako ona sedaj naglaša nemogočnost organizacije svobodne reške države, je to nečuvstva hinavščina, ki je zrasla na polju italijanskega machiavelizma. Obžalovati moramo našo vlado, ki se strinja s to italijansko nepoštenostjo.

Zunanji minister dr. Ninčić je izjavil, da je načrt sporazuma nespremenljiv ter da ga moramo kratkoma sprejeti. To je tipičen dokaz o pogubnosti načina, kako se v naši državi vodi zunanja politika. Naš parlament dela med parlamenti kulturnega sveta ono redko izjemo, da nima nič govornikov o zunanji politiki države. Naša narodna skupščina nima nobenega parlamentarnega odbora za zunanje zadeve. Svoj čas sem že v svojem govoru izrazil sodbu, da se naša zunanja politika dela in camera obscura. Sporazum o Reki je dokaz, da se pri nas politika res dela in camera obscurissima.

Nad pripravami za rimski pakt leži debela megla samih tajnosti. Preden sta Pašić in dr. Ninčić odšla v Rim, da podpisata sporazum z Mussolinijem, nista narodne skupščine niti najmanj obvestila o dejstvu, da se namerava odstopiti od rapalske pogodbe. Pašić je v seji narodne skupščine 26. septembra 1923 rekel to-le: »Mi želimo, da se rapalska pogodba izvrši. Ako se ne izvrši, potem pojdemo pred mednarodno razsodišče. Ako ne bomo zadovoljni z razsodbo, potem bomo apelirali na zaveznike... itd.« — Predloženi načrt sporazuma pa pomenja popolno negacijo stališča, katero je Pašić v imenu vlade na omenjeni seji poudaril. Huje se Pašić ni mogel desavuirati kakor z rimskim paktom.

Parlament ima pravico zahtevati, da se mu daje pojasnila o tem, zakaj se je rapalska pogodba opustila. Zato zahteva govornik od zunanjega ministra dr. Ninčića, da da pojasnila o poteku razgovorov z Mussolinijem, zlasti pa o tem, kakšen je bil predlog naše vlade, poslan Mussoliniju v Rim. Obenem je dr. Hohnjec zahteval pojasnila, kdaj je francoska vlada pristala na sporazum z Italijo in kakšno posredovanje se je vršilo v ta namen.

Dr. Ninčić na ponovno zahtevo dr. Hohnjeca ni hotel dati jasnega odgovora, temveč je odgovoril le na splošno o že znanih dejstvih.

VPRAŠANJE KRKA.

Zagreb, 8. febr. (Izv.) Prihodnje dni se bodo sestali odposlanci vseh občin na Krku. Na sestanku bodo zahtevali, da se otok Krk pridruži ogulinski oblasti. Sedaj spada Krk pod splitsko oblast.

Razkroj radikalnega režima.

PASIĆ OMAGUJE. — DVE FRONTI V RADIKALNEM KLUBU.

Belgrad, 8. febr. (Izv.) Dasiravno sta v isti misli dr. Maček in dr. Krnjević prišla že petič v Belgrad, vendar je tudi današnji njun prihod izzval senzacijo tako v meščanskih kakor v političnih krogih. Radikalni so s posebno pozornostjo zasledovali vsak korak hrvatskih odposlancev in so vsepovsod povpraševali po rezultatih sedanjega voditeljev opozicijskih strank. Zvedeli so, da so vse stranke odločno proti sedanjemu režimu in da je radikalna stranka povsem osamljena vsled verolomne politike Nikole Pašića. Negativnost Pašićeve politike prav dobro uvidevajo vsi radikalni in tudi Pašić sam. Njegovo zdravje se je malo zboljšalo in sprejema obiske svojih zaupnikov. Z njimi se posvetoje o tem, če ne bi bilo dobro, ako bi stopil povsem v ozadje, ker si je svest, da ni več kos sedanjemu težkemu položaju. Vsled svoje časti-

hlepčnosti si je nakopal neprijateljsko razpoloženje dvora. Ta častihlepnost je šla tako daleč, da po vrnitvi iz Rima ni smatral za potrebno, da bi takoj obvestil merodajne kroge. Ko je prišel še-le čez dva dni, je dobil zaslužen lekcijo, ki ga je spravila v posteljo.

Poleg tega se v radikalnem klubu pojavljajo vedno novi momenti, ki rušijo disciplino in razdvajajo poslance. Obtožba proti dr. Lazi Markoviću jih je razdvajala na prijatelje in neprijatelje Markovića. Pa še ni rešena ta zadeva in že se pojavljajo novi momenti. Pripravlja se namreč obtožnica proti dr. Jankoviću radi afera orientalskih železnic. Ni dvoma, da bo to nov povod za razkroj radikalnega kluba, ki sta ga doslej držala skupaj; samo korupcija in pohlep po vladi. Režim Nikole Pašića se ruši.

MAC DONALDOVE IZJAVE.

London, 8. febr. (Izv.) Mac Donald je izjavil, da bo s Francijo poskušal sodelovati, če ne bo nepričakovanih zaprek. Anglija bo delala za sporazum z Ameriko in za male narode, preprečiti pa bo poskušala protiangliško propagando.

LLOYD GEORGE — FANTAST.

Pariz, 8. febr. (Izv.) Clemenceau označuje izvajanja Lloyd Georgea napram dopisniku »Worlda« kot plodove bujne domišljije. Pravi, da plača vse reparacijske stroške, če more Lloyd George predložiti kakšen tajen dokument, sklenjen med njim in Wilsonom.

LLOYD GEORGE SE OPRAVICUJE.

London, 8. febr. (Izv.) Lloyd George bo pojasnil v »Daily Chronicle« zadevo svojega razgovora z dopisnikom »Worlda«.

ITALIJANSKO-RUSKA POGODBA.

Rim, 8. febr. (Izv.) Laško-ruska pogodba je bila danes ratificirana.

Po petnajstih letih ločitve cerkve od države.

Pod naslovom: »Po petnajstih letih ločitve« je prinesla ugledna francoska revija Revue des deux mondes 1921 obširno poročilo o položaju katoliške cerkve na Francoskem, ki je v marsikakem oziru tudi za nas zanimivo.

Kakor znano, je zaplenila vlada na Francoskem vse cerkveno premoženje v vrednosti približno 600 milijonov frankov; zaplenilo je večino župnišč, škofijskih dvorcev, semenišč itd. Odtegnila je duhovščini vsako plačo iz državne blagajne. (Do takrat so dobivali župniki povprečno 900 frankov letno od države.) Država je mislila, da je s tem zadala cerkvi smrtni udarec. Uspeh je bil pa baš — nasproten.

Kar se tiče gmoletnega vprašanja, so se katoličani hitro tako organizirali, da so plačevali iz svojega prostovoljno zbranega fonda za verske potrebe duhovnikom neznatno manjšo redno plačo, kakor jo je poprej plačevala država. V 51 škofijah so plačevali kakor pred ločitvijo, v 17 v drugih 17 škofijah po 600—750 frankov. Neznatno je bilo število slučajev, da je dobil duhovnik manj nego 600 frankov redne plače na leto.

Da niso bile razmere duhovščine po vseh škofijah enake, prihaja odtod, ker je

versko življenje po različnih škofijah zelo različno razvito. Ljudje so v verskem oziru najbolj brezbržni po mestih, po bogatih in zlasti po vinskih pokrajinah. Izmed 34 milijonov prebivalcev Francije (brez Alzacije in Lorene) je kakih 10 milijonov resničnih katolikov, ki hodijo ob nedeljah k maši in prejemaajo sv. zakramente vsaj o veliki noči; kakih 16—17 milijonov je mlačnežev, ki so sicer krščeni, cerkveno poročeni, ki dajo krstili svoje otroke, gredo tudi včasih v cerkev, sicer pa ne spodbujajo cerkvenih zapovedi. Popolnoma indiferentnih bo 7—8 milijonov. Le malo je pa takih, ki bi bili cerkvi naravnost sovražni.

Najbolj žalostne so bile do zadnjega časa razmere v pariških predmestjih in v velikih industrijskih središčih. Stik delavstva z duhovščino je močno otežkočen, ker se delavci pogosto selijo in ker tudi otroci v šoli ne pridejo v stik z duhovniki. Marsikje je v takih naselbinah polovica ljudi nekrščenih, da, celo dve tretjini. (Iz neke take župnije so padli v svetovni vojni štirje vojaki, od katerih nobeden ni bil krščen.) Vendar ima pa cerkev tudi med temi najbolj zemenarjenimi v zadnjem času lepe uspehe. V pariški okolici se je n. pr. po odpravi konkordata zgradilo 54 novih cerkva. Po mladinskih in strokovnih organizacijah se mase zopet pokristjanjajo. Poročila du-

hovnikov, ki delujejo v takih delavskih naselbinah, se berejo kakor poročila iz misijonskih dežel.

Ugled, ki ga uživa duhovščina na Francoskem po ločitvi cerkve od države, je neprimerno večji nego pred ločitvijo. V duhovniku zrejo junaka, ki se je odrekel vsem užitkom, kakršnim je razkošni Francoz predvsem vdan. Javlja se toliko kandidatov za duhovniški stan, da upajo, da bodo kmalu mogli zasesti župniki tudi najmanjše župnije, ki štejejo samo kakih 250 duš. Poleg tega se posveti mnogo francoskih duhovnikov misijonskemu poklicu. Če beremo seznane umrlih misijonarjev in misijonskih sester, vidimo, da jih je nad polovico Francozov in Francozinj. Društvo za razširjanje sv. vere je imelo l. 1920. dohodkov skupno 8 milijonov frankov; od tega so dali samo francoski katoliki 5 milijonov.

Zato nam je razumljivo, če slišimo tuintam, da francoski katoličani marsikje odklanjajo zopetno združitev cerkve z državo.

Pripomniti moramo še to, da se proticerkveni zakoni na Francoskem v polnem obsegu sploh niso mogli nikdar izvesti, ker so se jim katoličani odločno postavili po robu. Tako n. pr. se zaplenitev cerkva ni nikdar izvršila. Hoteli so upogniti ljudstvo pod postavo; ker pa to ni šlo, so prilagodili izvajanje postave ljudskemu mišljenju.

Pred veliko agrarno reformo v Angliji?

Delavska vlada pripravlja dalekosežno akcijo: radikalno agrarno reformo.

Agrarne reforme so v Angliji eno glavnih vprašanj politike sleherne vlade. Vsaka vlada je v tem oziru kaj reformirala. Najbolj dalekosežna je bila agrarna reforma Gladstona 1880/81.

Do konca preteklega stoletja je bilo najmanj tri četrtine vsega angleškega areala v rokah velike posesti; 400 oseb pa je imelo v svoji lasti eno šestinko vse površine Anglije sploh. Lordi so dajali svojo posest celotno v najem farmerjem, ki so s svoje strani najemali kmete kot delavce, »labourerje«. Ti labourerji so danes vsi člani delavske stranke, ker so njihove razmere skrajno slabe.

Vsaka liberalna stranka je šla za tem, da moč zemeljskih lordov, ki so skoro vsi člani konservativne stranke, zlomi z agrarnimi reformami. Deloma so šli liberali za tem, da se ustvari svobodni kmetijski stan, deloma pa za tem, da se farmerjem-najemnikom zagotovi dednost in neodpovedljivost najete zemlje ter fiksno najemniško-pogodbeno razmerje sploh. To se je tudi vseskozi posrečilo. Vendar večina dohodkov zemlje teče slejkoprej v žep »landlordstva«.

Najbolj radikalno se je izvedla agrarna reforma na Irskem od Gladstona, ki je z zakoni 1880/81 enostavno lorde, ki so imeli v rokah vso irsko površino, brez vsake odškodnine na Irskem razlastil, tako da je tam danes vsa zemlja last svobodnega malega kmetijstva.

Manj korenita je borba proti veleposestništvu v Angliji, kjer liberalna stranka ne gre toliko za ustvarjanjem svobodne kmetijske posesti, kolikor za varstvom pravic najemnikov. Najhujše je v tem oziru na Škotskem. Liberalna stranka se namreč neodvisnega kmetijskega stanu v politično-strankarskem oziru boji, dobro vedo, da bi se kmetijski element naslonil na konservativno stranko. Konservativci

s svoje strani pa seveda branijo lordsko posest.

Delavska stranka ima od nekdaj na svojem programu radikalno agrarno reformo v socialističnem smislu. Mac Donald je sklenil, da to stran delavskega programa najprej forsira. Zemljedelski odbor delavske stranke je sklenil na svojem kongresu ob Veliki noči sprejeti načrt zakona o socializaciji vse zemlje v Angliji, podzavljenju uvoza moke in mesa ter veletrgovine z mlekom. Osnuje se naj nadalje državna agrarna banka in državna elektrifikacija kmetijskega obrata. Socializacija zemlje ima namen lordom odvzeti zemljo prevesti v last male in srednje kmetijske posesti, to je, današnjih najemnikov in »labourerjev«, kmetijskih dninarjev, ki še svojih stanovanj nimajo, ampak morajo bivati v kočah, katere lord lahko podere, ako mu kaže. Stranka predlaga, da država kmetom zgradi 275.000 hiš.

Mac Donald si je ta program popolnoma osvojil. Ta zakon bi seveda pomenil smrtni udarec za angleško lordovstvo. Dasi so liberalci reformi od nekdaj naklonjeni, ni verjetno, da bi šli tako daleč, kakor zahteva labouristični načrt, izvesti škarjine levo krilo liberalne stranke. Zato Mac Donald načrta ne misli še spraviti na dnevni red parlamenta, ampak pripravlja zgolj teren zanj. Bržčas bo s tem načrtom v ugodnem trenutku provociral prelom z liberalno stranko in tako povzročil nove volitve, kar bi se utegnilo zgoditi prihodnje leto. Potem bi šla Labour party pred volivce z geslom za razlastitev veleposesti.

Beleške.

Demokratski finansijerji so 8. februarja v uvodniku »Jutra« ustrelili uprav kapitalnega kozla. Pripovedujejo, da »S. L. S. v Ljubljani namerava občinsko trošarino na vino zvišati na več kakor na 4 Din pri litru«. Da bo ta slika po demokratskem receptu natoleevanja in podkivanja popolnša, pišejo, da je to baje sklenjeno v interesu »Gospodarske Zveze«, da se ubije kon-

Edmund About:

33

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.

Vsa tolpa je bila žalostna in obupana. Sofoklej je vpil od bolečine. Slišal sem nekoliko godrnjanja nad kraljevo neprevideznostjo, ki izpostavlja življenje svojih ljudi radi tako malenkostne vsote, mesto da bi z lahkoto oropal bogate in dobrodušne potnike.

Najbolj zdrav, najbolj spočit, najbolj zadovoljen in vesel v četi je bil kralj. Na njegovem obrazu se je bralo ponosno zadovoljstvo izpolnjene dolžnosti. Spoznal me je takoj sredi mojih štirih mož in mi podal prisrčno roko: »Dragi ujetnik,« mi je rekel, »sedaj vidite kralja, s katerim so zelo slabo ravnali. Ti psi niso hoteli pustiti blagajne. Bil je njihov denar; za druge bi se ne bili pustili ubijati. Moja pot v Skironijske skale mi ni ničesar prinesla in izgubil sem štirinajst bojnikov brez onih ranjencev, ki ne bodo več ozdraveli. Toda kaj za to: dobro sem se bil. Ti lopovi so bili številnejši kot mi in imeli so bajonete. Brez tega...! Pa vidite: ta dan me je pomladil. Dokazal sem samemu sebi, da še teče kri po mojih žilah.«

In brenčal je med zobmi prvo vrsto svoje najljubše pesmi: »Klept, črni oči...« Nadaljeval je: »Pri Jupitru (kot je rekel Lord Byron): za stotisoč frankov ne bi bil hotel ostati doma v soboto zvečer. Tudi to bodo postavili v mojo zgodovino. Rekli bodo, da sem v starosti šestdesetih let vpa-

del z golo sabljo med bajonete; razklal z lastno roko tri ali štiri vojake, napravil deset milj dolgo pot peš preko gor, da se vrnem sem nazaj po čašico kave. Kafedžija, moj otrok, stori svojo dolžnost; jaz sem izpolnil svojo. Toda, kje za vruga je Periklej?«

Lepi kapitan je še počival pod svojim šotorom. Jani ga je šel iskati in ga je pripeljal vsega zaspanega z razmršenimi brki in glavo skrbno ovito v žepni robec. Nič ne prebudi človeka bolj hitro kot kozarec mrzle vode ali slaba novica. Ko je Periklej zvedel, da so mladi Spiro in še dva druga orožnika ostala na bojišču, je bil to zanj še vse drugačen poraz. Iztrgal je svoj robec in brez spoštovanja, ki ga je gojil do svoje osebe, bi se bil brezdvomno izpulil lase.

»Z menoj je pri kraju,« je vzkliknil. »Kako naj razložim njih prisotnost med vami in celo v tolovajski obleki! Gotovo so jih spoznali; oni so gospodarji bojnege pozorišča! Ali naj rečem, da so dezertirali, da so se združili z vami? Da ste jih vi ujeli? Vprašali me bodo, zakaj nisem o tem poročal. Čakal sem na te, da sestavim svoje poročilo. Pisal sem včeraj, da te stiskam na Parnasu in da se vsi naši ljudje drže izvrstno. Sveta Marija! Niti prikazati se ne bom upal v nedeljo na Patisijsi. Kaj bodo rekli petnajstega na dvornem plesu? Ves diplomatični zbor se bo bavil z menoj. Zbrali se bodo na posvetovanje. Če bi bil vsaj tudi jaz povabljen.«

»Na posvetovanje?« je vprašal tolovaj.

»Ne; na dvorni ples.«

»Plesalec, Bežile«

»Moj Bog, moj Bog, kdo ve, kaj bodo napravili. Če bi ne šlo za drugega kot za te Angležinji, bi bil brez skrbi. Prigal bi vse vojnemu ministru. Angležinji! Saj jih je dosti. Toda posoditi svoje vojake, da napadejo vojaško blagajno! Poslati Spira v bojno črto! Kazali bodo name s prstom. Nič več ne bom plesal.«

Kdo si je med tem samogovorom veselo mel roke? Bil je to sin mojega očeta med svojimi štirimi vojaki.

Hadži Stavros, ki je mirno sedel, je v malih požirkih pokušal svojo kavo. Rekel je svojemu birmancu:

»Kako si v stiski! Ostani pri nas. Zagotovim ti najmanj deset tisoč frankov letno in obdržim vse tvoje ljudi. Skupaj se bova maščevala.«

Ponudba je bila zapeljiva. Pred dvema dnevoma bi bila vzbudila veliko pritrdjevanja. Vendar pa se je zdela malo zapeljiva orožnikom, prav nič pa ne kapitanu. Vojaki niso rekli ničesar; opazovali so svoje bivše tovariše; gledali so Sofoklejevo rano, mislili na včerajšnje mrtvece in niso se jim podaljšali v smeri proti Atenam, kot bi hoteli čimprej vohati močni vonj vojašnice.

Gospod Periklij je odgovoril v očividni zadregi:

»Zahvalim te, toda vsekakor moram to stvar premisliti. Imam mestne navade, moje zdravje je rahlo. Zime so gotovo hude v gorah; saj sem že zdaj ves prehlajen. Moje odsotnost bi opazili v vseh družbah; imajo me povsod radi; velikokrat sem imel na ponudbo dobro ženitvo. Sicer pa

stvar morda ni tako huda kot se zdi. Kdo ve, če bodo spoznali one tri nerodneže. Novica o napadu morda ne bo došla v mesto pred nami. Šel bom najprvo v ministrstvo; proizvedoval bom po pisarnah. Nihče mi ne bo ugovarjal, kajti kompaniji nadaljujeta svojo pot v Argos... Zares, treba je, da sem sam na mestu; uveljaviti moram svojo osebo. Skrbi za svoje ranjence... Z Bogom!«

Dal je znamenje svojemu bobnarju.

Hadži Stavros se je dvignil, se postavil pred me s svojim birmancem, ki ga je presegal za celo glavo in mi rekel: »Gospod, tukaj vidite Grka današnjih dni; jaz pa sem Grk prejšnjega časa. Pa pravijo časniki, da napredujemo.«

Na glas bobna so se s tem moje ječe podrli kot obzidje Jerihe. Dve minuti za tem sem bil pred Marijaninim šotorom. Matj in hči sta se v hipu zbudili. Gospa Simons me je zagledala prva in mi zaklicala:

»No, torej! Ali odidemo?«

»Oj, gospa, tako daleč še nismo!«

»Kje pa smo torej? Kapitan nam je dal besedo za danes jutraj.«

»Kakšen se vam je zdel ta kapitan?«

»Galanten, eleganten, šarmanten! Nekoliko preveč suženj discipline; pa to je gotovo njegova edina napaka.«

»Lopov, capin, podlež, bojazljivec, lažnjivec in tat! Vidite, to so njegova prava imena, gospa, in dokazal vam bom to.«

»No, gospod, kaj vendar vam je naredilo orožništvo?«

»Kaj mi je naredilo, gospa. Prosim, pridite z menoj samo na vrh stonice.«

kurenca domačih vin z banaškim, ki da ga G. Z. prodaja. In da bi pri tej jutrovski omaki ne manjkalo še protiautonomistične ocvirke, hoče »Jutro« na podlagi omejenih namere »S. L. S. v Ljubljani« dokazati, kako slabo bi izgledala naša avtonomija, če bi se uresničila, ko bi nalogali takšne davke kakor jih nalaga ljubljanski mestni svet davkoplačevalcem. »Jutro« komentira k trošarini na vino v Ljubljani je navadna demokratska klobasarija. Zelo značilno za politično sušo pri »Jutru« je, da tako reč obravnava kot velepolitičen dogodek v uvodniku, namesto da bi nam odgovorilo na naše konstatacije o jutrovih intrigah zoper opozicijski blok. Če misli občina zvišati trošarino na vino, je znak, da je posegla po finančnem sredstvu, ki je še najbolj opravičljivo in najmanj obremenljivo, kajti vino piti nihče nikogar ne sili, vinogradniki pa od tega ne bodo čisto nič trpeli, kajti »Jutro« naj bo prepričano, da se bo kljub povišani trošarini izpilo v Ljubljani ravno toliko vina kot prej ali pa celo še več, kakor uči izkušnja, žalostna sicer, a resnična. Neumno je nadalje trditi, da bi ta povišek bil v korist banaškemu vinu, kajti trošarina bo pač, ako bo, na vsa vina brez izjeme. Sicer pa bodo ljubljanci slejkoprej banaškega konsumirali neprimerno manj nego cvička ali štajerca, ker imajo pač tak okus še od prastarih časov. Ergo je to, kar »Jutro« o nekakšnem poseganju Gospodarske Zveze ali S. L. S. v konkurenčno borbo različnih vin piše, gorostasna kozlarija. Višek pa je trditve, da zvišanje trošarine na vino dokazuje negotovost avtonomističnega načrta S. L. S. Ravno nasprotno! Ravno vidovdanska centralistična ustava dovoljuje državi pobirati zase trošarino, ki bi moral biti pridržana avtonomnim zastopom, bodisi občini, bodisi pokrajini. Tako morajo ljudje plačevati trošarino občini in državi, vsled česar je trošarina visoka in občutna po zaslugi centralistov. Če bi pa obveljal avtonomistični načrt S. L. S., bi to, kar država danes zase pobira kot trošarino, pripadlo občini, oziroma pokrajini. »Jutro« je torej dokazalo ravno nasprotno tega, kar je hotelo, da je namreč demokratski centralizem kriv neznosnim bremenom prebivalstva.

Iz zunanje politike.

* Katoličani na Angleškem in delavska stranka. Odnos katoličanov v Angliji do delavske stranke postaja vedno bolj aktualen problem. Mnogi katoličani, ki so po večini manualni ali duševni delavci, so volili delavsko stranko, sicer pa se čaka, kaj ta stranka ukrene, oziroma kako se bo v verskih zadevah vedla, preden se izreče kakšna definitivna sodba. V obče je praktično odnos katoličanov do Mac Donaldove stranke nekaka benevolentna nevtriliteta. Na vsak način bodo katoličani tako kakor vsa ostala veroizpovedanja zahtevala, da angleška vlada svoj diplomatski vpliv uporabi, da se nehajo v Rusiji verska preganjanja; katoliki posebej pričakujejo, da Mac Donald stori kaj za škofa Cieplaka.

* Mac Donald in Nemčiji. Mac Donald amerava jako aktivno poseči v evropske razmere, ampak tudi v notranje. Tako na primer dela na to, da se izpremeni reakcijski režim na Ogrskem. Zda pa se poroča, da misli poseči tudi v notranjopolitične razmere v Nemčiji. Izjavil je, da sedanji režim v Nemčiji ni demokratski in da se mora izjemno stanje končati. Kakor se vidi, dela Mac Donald v sporazumu z voditelji II. internacionale po vseh državah.

* Kakšno mnenje imajo sovjeti o Mac Donaldu. Na kongresu ruske komunistične stranke je Zinovjev o angleški delavski vladi dejal: Delavska vlada na Angleškem bo za sovjete največja nevarnost, če se nepremišljeno udamo optimizmu. V resnici so vodje II. internacionale Branting na Švedskem, Scheidemann in Haase na Nemškem in tudi Mac Donald pravi »buržujski in bodo vedno zvesti buržujski politiki. Za III. internacionale ima delavska vlada na Angleškem pomen le v toliko, da pospeši konec delavske stranke. Potem pride proletarska revolucija. Ljening je tudi svetloval angleškim komunistom, da pomagajo angleški delavski stranki, kakor pomaga motvoz obešencu, da ne pade.« — To je kaj značilno mnenje komunističnega voditelja države, ki je z Anglijo stopila pravkar v diplomatske stike. Sicer pa je Zinovjev, ki ni rojen Rus, znan kot ekstremist.

* Mednarodni socialistični kongres (II. internacionale) je izjavil ruski vladi sožalje nad Ljeningovo smrtjo in jo pozval, naj ustavi preganjanje socialističnih elementov v Rusiji, da bi mogli francoski socialisti podvzeti pri francoski vladi uspešno akcijo za priznanje Rusije.

* Za »svetovalec v ruskih zadevah« se Mac Donald baje poslužuje Ceretellija, ruskega emigranta, social-revolucionarja, ki je pod carjem bil obsojen na ječo in 1920. leta, ko so boljševiki zlomili social-revolucionarni upor v Gruziji, pobegnil v Anglijo.

* Ruski emigranti v Parizu, na čelu jim Miljukov in Avksentijev, so se na nedavnem predavanju izrekli proti priznanju Rusije.

* Ruska vlada odgodila podpis pogodbe z Italijo! V Rim je dospela zelo neprijetna vest za g. Mussolinija. Tik pred rokom, ko bi se morala podpisati pogodba z Rusijo, je ruska vlada naročila svojem zastopniku v Rimu, da vrne tekst pogodbe v svrhu revizije. To je italijansko vlado naravnost poparilo. Domneva se, da je Anglija izrazila svoje pomisleke proti oni točki, ki dovoljuje italijanski paroplovbi prvenstvo v Črnem morju.

* Oficialni naslov bivše ruske države je po sprejetju ustave po pravkar zaključenem kongresu zveznih republik bivše Rusije sledeči: »Zveza socialističnih sovjetskih republik« (Sojuz socialističeskikh sovjetskih republik = SSSR). Rusija je le republika v tej zvezi. Čiherin je prošil v posebni noti inozemske vlade, da se poslužujejo odslej le tega naslova.

* Volivna kampanja v Italiji. Vest, da se Orlando, De Nicola, Nava in sorodni politiki topot umaknejo iz političnega življenja, se potrjuje. Pač pa se vdeležje volitev Salandra, Giolitti in Bonomi. Salandra nastopi kot vladni kandidat, Giolitti bo sestavil liberalno-demokratsko listo v Pijemontu v zvezi z analogno listo kake druge pokrajine, vendar pa brez izrečnega opozicijskega značaja. Bonomi bo podpiral opozicijo. — Kar se tiče socialistov, je oficialna maksimalistična stranka sodelovanje s komunisti odklonila. Nato se je frakcija III. internacionale od maksimalistov ocepila in se za volitve zvezale s komunisti.

Mac Donald in indsko vprašanje.

Ob priliki poslanice ministrskega predsednika Mac Donalda »Bombay Herald«, v kateri razlaga nazore delavske vlade o indskem vprašanju, je izvestni časnikarski trust razširil po vsem svetu popolnoma napačno poročilo, češ, iz te poslanice se vidi, da je Mac Donald ravnatko proti emancipaciji Indije kakor so bile vse prejšnje angleške buržujske vlade.

To pa ne odgovorja resnici. Izvestno časopisje hoče namenoma diskreditirati sedanjo vlado v Angliji. V svoji poslanici Indcem Mac Donald jasno poudarja, da delavska stranka ostaja pri svojem programu, da se ima Indija osamosvojiti. To stališče so labouristi zastopali v parlamentu, odkar so v njem, in ga tudi danes niso zapustili. Mac Donald se samo obrača proti revoluciji, in sicer zato, ker bi Indcem samim prinesla ogromno škodo. Pri tej priliki je izrekel Mac Donald sledeče velevažne besede:

»Jaz sem se v vsem svojem političnem življenju in delovanju neomajljivo držal tega mnenja, da se pravi in trajni napredek more doseči samo s politično ustavno borbo. Mi smo vsi skupaj doživeli in na svoje oči videli revolucije vsake vrste in šestokrat se nam je zdelo, da so uspele. Toda, ko smo mislili, da so na vrhuncu svoje moči in ko so izbrisale vsako sled zgodovine, ... smo videli, da se zopet vračajo tja, odkoder so izšle... Zato pozivljam vse svoje prijatelje v Indiji, da se nam približajo, mesto da se od nas oddaljijo. Pri nas bodo vedno našli razumevanja in pripravnosti za sporazum.« Mac Donald obsoja tudi reakcionarstvo izvestnih krogov v Angliji v tem pogledu. Končno naznačuje edino pravo pot, da se Indija osamosvoji. Ta pot je pot evolucije, napredka in ustavnega delovanja.

Mac Donald ima čisto prav. Indija nima ljudi, ki bi mogli revolucijo voditi do srečnega konca. Ali bi morala kapitulirati pred Anglijo ali pa pasti pod vpliv sovjetov ali pa postati plen Japonske. Najpametnejši, pa tudi najkrajši pot je razvoj preko popolne avtonomije, katero ji nujna obstoječa ustava, do konfederativnega razmerja z Anglijo nalik dominijonom. Indci to lahko v zelo kratkem času dosežejo, ker imajo v rokah vse postavodajalne zbornice v celi Indiji, se torej lahko politično udeležujejo, kakor jim drago.

Medtem je Mac Donald velel pustiti na svobodo Ghandija. To utegne dobro vplivati na razpoloženje duhov.

Dopisi.

Z Viča. V »Mojem domu« se je v mene zaletel dobro znani zaplotnik. Očita mi razne nelepe lastnosti in dejanja, katerih je poln sam. Saj je znano: kakršen si sam, tako sodiš o drugem. Izprižena duša vidi vse izpriženo. Da kot župan ne morem vsem ljudem ustreči, je vsem poštenjakom jasno, le nepoštenjakoviči, pa tudi iz tuje občine, ne morejo umeti tega. Ako ugovarjam nepoštenemu izkoriščanju stanovaniških najemnikov, tedaj vprijeti izkoriščevalci: krivico nam dela! Kadar pa se potegnem za hišne posestnike, ki jim hoče ta ali drugi najemnik delati škodo ali krivico, tedaj pa zopet tak najemnik vpije: župan drži s hišnimi posestniki! Če bi se pa nič ne zdelo ne za eno ne za drugo, tedaj bi vpili oboji: glejte ga, ne mara reda v občini! Isto se vidi pri cestah. Vsakdo mi mora priznati, da je edino pravilno načelo: kdor občinsko cesto pokvari, naj jo tudi popravi. Le zaplotnik »Mo-

jega domu« ima že tako oslabiljeno pamet, da mu to ne gre v trdo butico. Po »Mojem domu« razglasa celo budalost, da plačuje 100 odstotkov občinske cestne naklade. Tudi urednik »Mojega domu« naj bi se raje prej nekoliko poučil, da bi ne objavljaj tako neumnih dopisov. Če je dopisnik že ignorant, je to še odpustljivo, a od urednika pa moramo pričakovati več inteligence. Kar pa se tiče neslanosti o mojem paševanju v občini, naj vzame po biviš Avstriji nastali posestnik na znanje, da poštene občane veliko bolj bodejo v oči njegove življenjske turške manire. — Župan občine Vič: Ivan Gale.

Dnevne novice.

— »Občinska uprava«. Dne 8. t. m. smo razposlali drugo številko Občinske uprave. To številko smo poslali še vsem občinam in drugim uradom na vpogled kakor prvo številko. Novi naročniki so obenem prejeli tudi prvo številko. Ker vsled skromnih sredstev ne moremo vzdržati dvojne naklade, smo poslali pač tiste izvide prve številke, ki so nam bile vrnjene. Vsem prvim številkam so priložene položnice. Kdor je naročnik, naj plača, naj položnico prihrani za prihodnjico. Tretjo številko bomo poslali le tistim, ki bodo najkasneje do konca t. m. poslali naročnino. Vse druge pa nujno prosimo, da nam prvi dve številki lista takoj in nepokvarjene (nepočečkane) vrnejo, da bomo novim naročnikom lahko postregli tudi s prvimi številkami. Ko naročate list, ali če po položnici pošiljate naročnino, napišite natančen naslov posebno pošto. Upravništvo.

— Imenovanje v reparacijsko komisijo. Namesto velikega župana dr. Ploja je imenovan za eksperta v reparacijski komisiji v Parizu g. Rudokar, bivši član likvidacijske komisije na Dunaju.

— Naši delegati na mednarodni konferenci v Haagu. Meseca junija t. l. se vrši v Haagu mednarodna konferenca pravnikov za mednarodno privatno pravo, na kateri bo zastopalo našo državo šest vseučilišnih profesorjev, in sicer po dva z vsake univerze (belgrajske, zagrebške in ljubljanske). Delegati se določijo koncem tega meseca.

— Promoviral je na zagrebškem vseučilišču za doktorja filozofije g. Franc Sušnik, profesor v Murski Soboti. Iskreno čestitamo!

— Umrli je dne 2. t. m. v Milanu gđ. Erna Košir, sestra ge Anice Negovetič v Ljubljani.

— Učne knjige. Državna tiskarna se je pritožila na ministrstvo prosvete, da se po šolah še vedno v veliki meri rabijo privatne izdaje učnih knjig na škodo državnih izdaj. Prosvetno ministrstvo je zato izdalo odredbo, da se morajo po vseh šolah v prvi vrsti uporabljati državne izdaje učnih knjig in šele tedaj, če teh ni, one zasebnih izdaj.

— Fond proforskega društva. Glavni odbor proforskega društva v Belgradu je izdelal podrobni načrt pravil o fondu proforskega društva. V fond bo vplačal vsak profesor in učitelj 2 odstotka od vseh svojih službenih prejemkov. S polovico te svoje vloge bo mogel vsak član svobodno razpolagati kot s svojim prihrankom, druga polovica pa se porabi v društvene svrhe (bojni fond, ustanovitev doma, tiskarne, internata za proforske otroke). Fond bo upravljal poseben odbor, sestavljen iz članov glavnega odbora in članov, izvoljenih na kongresu. Pobiranje teh vlog se vrši že od oktobra minulega leta in znaša doslej zbrana vsota približno 300.000 Din.

— Uradniške takse. Finančno ministrstvo je izdalo naredbo, da morejo uradniki svoje prošnje za redni dopust, bolniški dopust ali zdravniška izpričevala vlagati brez taksa. Prošnje za kratke dopuste, premestitve, prehod v drugo kompetenco in demisije morajo biti kolkovane, kakor določajo predpisi.

— Zdravniška 80 letnica. 10. t. m. praznuje v Gradu 80 letnico svojega rojstva in 60 letnico svojega zdravniškega delovanja sanitetni svetnik dr. Hoisel, bivši dolgoletni kopalniški zdravnik v Rogaški Slatini.

— Boljšje pozno, nego nikoli. Belgrajski listi poročajo, da začne te dni glavni odbor Rdečega križa SHS z nabiranjem prispevkov v blagu in denarju za oškodovane po povodnji v Hrvatski, Sloveniji, Dalmaciji in Črni gori. Ako bo našla akcija med državljani dober odziv, se bodo zbrana sredstva takoj razdelila in ne šele po osnutju fonda kakor običajno.

— Glavni Savez jugoslov. vinogradnikov. Naznanjamo, da je g. prometni minister dovolil za posetnike ustanovnega občnega zbora Glavnega Saveza vinogradnikov, ki se vrši dne 16. februarja t. l. ob 10 predpoldne v Zagrebu, znižanje voznih cen za polovico na vseh državnih železnicah (velja tudi za južno železnico). Občni zbor obeta tedaj obilen obisk iz vseh vinorodnih krajev naše države, na kar se opozarjajo vinogradniki iz Slovenije s ponovnim pozivom, da skrbje za to, da bo posest čim številnejši! Kupiti je na odhodni železniški postaji celo karto dotičnega razreda, ki velja s potrdilom predsedništva občnega zbora tudi za povratek. — Pokrajinski Savez jugoslov. vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru.

— Vinarsko društvo za politični okraj novomeški v Novem mestu ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 10. v prostorih državne kmetijske šole na Grmu. Pri tej priliki bodo sprejelo nove člane. Ker

je glavni namen društva podpirati težnje vinogradnikov, je želeli, da je vsak uveden vinogradnik v njegovih vrstah.

— Vinsko pokušnje priredi Vinarsko društvo v Novem mestu o priliki svojega zborovanja v nedeljo, dne 24. februarja t. l. ob polenajstih v prostorih državne kmetijske šole na Grmu. Vabijo se tako vinogradniki, ki imajo dobro vino na prodaj, kakor tudi kupci, ki želijo dobro vino nakupiti, da to prireditel posetijo.

— Promocija. Iz Prage smo prejeli: Na staroslavni Karlovi univerzi v Pragi je promoviral dne 4. februarja za doktorja vsega zdravilstva g. Fanta Mis, sin pokojnega profesorja tukajšnje obrtne šole, Celestina Misa.

— Izpopolnitev železnice v Srbiji. V belgrajski železniški direkciji so določili komisijo, ki ima nalogo, da pregleda vse železniške proge in ugotovi, kje je treba položiti nove tire, razširiti postaje, zgraditi nova poslopja itd. Kadar komisija dovrši svojo nalogo in poda poročilo, se odobre krediti in takoj začne s delom.

— Evakuacija naših otkov. Kakor poročajo iz Belgrada, se v najkrajšem času sestanejo naši in jugoslovanski delegati, da Italija končno izvrši evakuacijo še ostalih dalmatinskih otkov (Sušac in Trsteno), ki po rapalski pogodbi pripadajo nam.

— Novinarska zabava v Belgradu. Dne 14. t. m. se vrši v oficirskem domu v Belgradu novinarska zabava, ki jo priredi belgrajska sekcija J. N. U. Povabljenih je 600 družin.

— Zamena papirnatega drobiža s kovanim. V finančnem ministrstvu izvršujejo pravice za kovanje nikelnastih novcev po 1 in 0.50 Din. Novcev se nakuje za 10 milijonov dinarjev ter se nato papirnati drobiž odtegne iz prometa.

— Strokovno šolstvo. Proforski svet obrtno-industrijskega pouka je imel 7. t. m. svojo sejo, na kateri je razpravljaj in sklepal o vprašanjih strokovnega šolstva, predvsem o reorganizaciji in izpopolnitvi učnega programa.

— Otvoritev telefonske centrale Krmelj. Pri pošti Krmelj je bila dne 22. januarja t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet. V smislu čl. 5, t. 2. telefonskega pravilnika, opravlja ta centrala tudi brzjavno službo.

— Razne tatvine in vlom. V Hrastniku je ukradel neznan tat britve s črnokošenim ročajem vredno 200 kron. — Žagarju Ivanu Novaku v Trbovljah pa je ukradel bržkotne isti uzmovič iz spalne sobe nov nahrbtnik, vreden 300 kron. — Posestniku Alojziju Železniku v Belovem je bil ukraden iz stanovanja zimski površnik, zametast klobuk, srebrno žepno uro, zlato verižico, nekaj perila in rjavo usnjato denarnico z vsebino 1100 kron, tako da znaša skupna škoda okrog 16.000 kron. — V Sredi Gočevju pri St. Petru je bilo vlomljeno v stanovanje Marije Zorko in ukraden črn suknjen suknjič, usnjate gamaše, nekaj perila, obleke in čevljev in stroj za striženje las v skupni vrednosti 14.000 kron. — V Dobliški gori je bilo vlomljeno v zidnico pos. Valentina Logata in pokradlo nekaj jedilnega orodja, moške in ženske obleke, nogavice, poldrug meter dolg železen drog, svetilka in 10 kg orehov, tako da znaša vsa škoda nad 10.000 kron. Vlom sta izvršila bržkone neki cigan in ciganka iz Kočevja. — V Lokovini pri Dobrni je bilo ukraden posestniku Martinu Blažiču nekaj čevljev, perila in klobuk v skupni vrednosti okrog 20.000 kron.

— Razne nesreče. Bek Anton, kočijaž v državnem zdravilišču v Rogaški Slatini je padel pod konje in si zlomil nekaj reber na levi strani ter se poškodoval na glavi. — Weber Franc, pomočnik pri Francu Rebenschegu, mesarju v Celju, je padel po stopnicah in si zlomil obe roki. Oddan je bil v bolnico. — V strojni tovarni v Polzeli pri Celju je delavca L. Novaka podsl kup drv. Pri tem se mu je zlomila leva noga. — V tovarni podpetnikov v Rimskih toplicah je delavcu Pušniku Alojziju težak ploč zmečkal levo roko. — Jesih Alojz, delavec pri prvi jugosl. lesni industriji v Celju, je na polu domov padel in si zlomil levo nogo. — V tovarni A. Westen v Celju si je delavec Valentincič Stefan pri stroju močno urezal na desni roki, Pirc Alojz se je urezal na levem licu, delavcu Ambrožu Ivanu pa je stiskalnica zmečkala levo roko. — Spruku Fr., drvarju pri Francu Bodlaju, les. trg. v Kregarjevem, je padel hlod na desno nogo in mu jo zlomil. Oddan je bil v ljubljansko bolnico. — V tovarni usnja Viljema Freunda v Mariboru je delavcu Gorjupu Karlu košek čresla poškodoval levo oko, vsled česar je bil oddan v bolnico. — Pri gozdnem uradu barona Borna v Trčiču je delavec Filipov Aleksander padel s kupa lesa in si zlomil desno nogo. Oddan je bil v ljubljansko bolnico. — V predilnici v Litiji zaposlena delavka Berce Marija je padla in si zlomila levo roko. — Na skladišču Franca Heinricharja v Škofji Loki je tesač Veber Franc padel s kupa hlodov in si zlomil desno nogo. — Pri šumski upravi v Bohinjski Bistrici je prišel drvar Košir Alojzij pri vožnji drv pod sani in si zmečkal levo nogo. — Pri lesni družbi Gorjanci v Gorjancih si je žagar Kurasa Alojzij pri krožni žagi zlomil desno roko. Oddan je bil v bolnico v Kandiji. — V tovarni usnja Indus na Vrhniki si je ključavničar Jurjevčič Josip poškodoval desno oko. Oddan je bil v ljubljansko bolnico. — Pri gradnji železnice v Ormožu je delavca Fedosora

Mihaela povozil poln voziček in mu zmečkal desno nogo. Oddan je bil v bolnico v Ormožu. — Pri kolarju Sedmink Vincencu v Petrovčah si je pomočnik Špiljak Vinko pri stroju za struženje raztrgal desno roko; oddan je bil v bolnico v Celje.

— Neki cigan in ciganka sta ukradla trgovcu Josipu Banu v St. Pavlu konja z vozom v vrednosti 50.000 kron. Konj je velik, lep >Fuchs< in ima na čelu in na 3 nogah bele lise. Na vozu sta bili tudi 2 konjski odeji, ena nova siva in druga stara rjava.

— Tatvina. Britev in več drugih toaletnih predmetov v znesku 1600 kron je bilo ukradenih Martinu Bizjaku v Hrastniku. Tat je brčkone kak dober tovariš.

Primorske novice.

VOLIVNE PRIPRAVE V PRIMORJU.

Odbor političnega društva »Edinost« v Gorici je že 1. februarja podal svojo izjavo o korakih, ki se mu zde potrebni za volitve v Italiji. Izjavil je, da se hoče politično društvo udeležiti volivnega boja pod imenom Narodne stranke Slovencev in Hrvatov v Italiji. Izrekel je obžalovanje, da ni prišlo, kakor je on hotel, do ustanovitve Narodnega sveta, ki bi izvedel volitve. Povdaril je, da bo društvo šlo v volivni boj s programom, ki je bil soglasno sprejet od vseh zastopnikov našega naroda v Trstu l. 1920. Konečno je z ozirom na to, da je poleg političnega društva v Gorici še več drugih političnih organizacij, izrazil željo po enotnem nastopu vseh Slovanov v Italiji v volivnem boju.

Na to sporočilo je goriškemu društvu »Edinost« odgovorilo »Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri« s pismom dne 4. t. m., v katerem izjavlja, da se z njim popolnoma strinja; želi le, da se pri sestavljanju kandidatne liste Istra v nobenem slučaju ne zapostavi. Za svojega zastopnika pri pogajanjih je društvo delegiralo odvetnika dr. Stojana Brajša.

Tržaško politično društvo »Edinost« je odgovorilo z daljšo izjavo, v kateri pravi, da prepušča določitev imena in programa za skupni nastop pri volitvah skupnemu dogovoru.

Dne 4. t. m. se je na poziv goriškega pol. društva »Edinost« vršil v Gorici skupni sestanek v svrhu dogovora za skupni nastop. Istro je zastopal dr. Brajša, tržaško politično društvo pa dr. Podgornik. Sklenili so, da se za volitve osnujeta širši in ožji odbor. V širšem odboru so vsi odborniki vseh slovanskih političnih društev, v ožjem pa po štirje člani od obeh političnih struj.

V Benetkah se je nedavno vršil sestanek med zastopniki Slovanov in tirolskih Nemcev. Dogovorili so se, da bodo skupno predložili dve listi. Obe listi bosta nosila kot znak lipovo vejico in cvet planike. Pri volitvah bodo pa Slovani glasovali za svojo listo, Nemci za svojo.

p Prihod škofa dr. Fogarja v Trst. Iz zanesljivega vira se poroča, da v vse ovire glede novega tržaškega škofa dr. Fogarja domalega odstranjene ter nastopi škof svojo službo kuncem tekočega ali začetkom bodočega meseca.

p Oporoka pokojnega župnika Bersende. Nedavno umrl župnik in dekan v Pičnu (Istra) Bersenda je zapustil vse svoje imetje pičenski cerkvi. Svojo bogato knjižnico je zapustil frančiškanskemu samostanu na Sv. Gori pri Gorici.

p Železnica Benetke—Ljubljana. Benetški in goriški krogi propagirajo misel direktne železniške zveze med Benetkami in Ljubljano. V to svrhu naj bi se zgradila že davno projektirana proga Gorica—Mossa—Červinjan ter podaljšala proga Gorica—Ajdovščina preko Cola do Logatec. Nova proga bi bila vsega dolga približno 60 km, in sicer od Gorice do Červinjana 24 km in od Ajdovščine do Logatec 32 km, prihranilo pa bi se s to direktno zvezo med Benetkami in Ljubljano nad 70 km. Trstu pa bi ta zveza seveda prinesla usoden udarec.

Štajerske novice.

š Smrtna kosa. V Mariboru je umrla dne 6. t. m. ob pol 11 dopoldne gospa Amalija Kukovič roj. Orožen, vdova po pok. gosp. Antonu Kukoviču, višj. davčn. upravitelju v Celju. Bila je v 96 letu starosti in menda najstarejša Laščanka in nemara tudi Mariborčanka. Gospod Gabro Kukovič, ravnatelj varaždinskih toplic in župnik Frid. Kukovič na Dobrovi sta njena sinova. Pokojni prošt Ignacij Orožen pa je bil njen brat. Pogreb bo v petek popoldne. N. v. m. p.

š Krekova mladina v Celju ima svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, dne 10. t. m. ob 3. dopoldne v prostorih pri »Belem volcu«. Tovariši, tovarišice, prijatelji, udeležite se ga v obilnem številu.

š Dijaki rekruti, ki so najmanj dva meseca že odslužili, in oni, ki izjavijo, da ne žele polagati izpita za rezervnega oficirja, ampak hočejo odslužiti 14 mesecev, morejo doslužiti odnosno odslužiti rok v kadru z ostalimi rekruti in sicer: artileristi in kavaleristi naj se javijo za nastop službe v kadru takoj, a dijaki, rekrutirani za pešadijo, inženjerije, v zrakoplovstvo in mornarico pa na dan 27. februarja 1924. leta ob 8 zjutraj pri poveljstvu celjskega vojnega okrožja, od koder bodo napoteni takoj na odslužanje predpisane

roka in sicer: pešadija v 36. pešpolk v Vraždinu, artilerija k 32. art. polku v Maribor, konjenica k 2. konj. polku v Virovitici, inženjerija, zrakoplovci in mornarji pa k poveljstvu inženjerije IV. arm. oblasti v Zagreb. — Prednje velja samo za one dijake, ki pripadajo po domovinski občini celjskemu vojnemu okrožju.

š Celje. Sestanek javnih nameščencev se vrši v petek 8. t. m. ob pol 7. zvečer v tajništvo SLS. Govori g. dr. Hodžar. »deležite se v obilnem številu, ker je na dnevnom redu zelo važna zadeva. — Pokr. taj. JSZ.

š Iz Celja nam poroča g. Adolf Mencin z ozirom na naš svojočasni dopis, da Narodna kavarina ni več v režiji g. Kosa, marveč je njen najemnik sedaj g. Adolf Mencin, rojen Ljubljčan.

š Sleparski agent. Neki zavarovalni agent je napravil pri gostilničarki Alojziji Krepl v Velenju na hrani in posojilu 6000 kron dolga in je neznano kam pobegnil.

š Prefrigana sleparka. Katarina Kampuševa iz Dobrne pri Celju je izvabila na zvit način od služkinje Albine Klumski celo plavo obleko, rjavo jopo in pa svilnat naglavni robec, v skupni vrednosti 4800 K.

š Smrtna nesreča. Posesnik Matija Dežman od sv. Primoža pri Ljubnem, 74 let star, je spravljal za lesnega trgovca Matija Jakoba v Savinji les, pri čemer ga je približno 50 korakov od njegovega hleva pri spuščanju po takozvani »lojtrici« udarila platanica na desno sence tako močno, da je Dežman na licu mesta obležal mrtev. — Jakob Matija je našel Dežmana ob »lojtrici« ležati vznak vsega oblitega s krvjo, zraven njega pa je ležala platanica, katera ga je ubila. Nihče pa ne more izpovedati, na kak način je Dežmana ubilo, ker ni bilo nikogar poleg. Dežman je zapustil vdovo in 7 otrok v starosti 13—26 let. Pokopan je bil na pokopališču Razsule, občina Ljubno. Kaznjivo dejanje pri njegovi smrti je izključeno, vendar pa se od strani orožništva še vrše tozadevne poizvedbe.

Gospodarstvo.

Dr. M. Dobrila:

Ljubljanska borza in njen pomen.

ZGODOVINA BORZ.

Prva prava borza in kot taka svetovnega pomena je bila borza v Antwerpenu. Na tej se je trgovalo z različnimi vrstami denarja in z menicami. Da je bil za razvoj te institucije ravno promet z menicami posebno dalekosežnega pomena, nam je daries povsem razumljivo. Trgovci, kateri so se pečali z meničnimi posli, so se sestajali dnevno na borzi ter so v medsebojnih pogovorih in v medsebojnem presojevanju trgovskih prilik in sposobnosti meničnih obvezancev presojevali tudi kreditno sposobnost posameznika. Borzno mnenje je s tem postalo merodajno za kreditne posle vobče, poseben vpliv pa je isto imelo za čim uspešnejše in čim bolj razvijajoče se trgovanje na borzi.

S pojavom menice je nastal naenkrat tudi borznotržišni, nadomestilni (fungibilni) predmet, kateri je bil za razvoj trgovine epohalnega pomena. Razum menice so se kmalu pojavila še daljna borznotržišna nadomestila v različnih oblikah. Za te borznotržišne vrednostne papirje izcimila se je povsem naravno tudi obrestna mera, ki se je spreminjevala odnoso določevala od enega trga do drugega. Spreminjajoče se obrestne mere povzročile so seveda tudi različno vrednost onih menic, katere so bile izstavljenе in veljavne za dežele tujih vrednosti oziroma tujega denarja. Z raznovrstnostjo vrednosti tujih menic je bila dana osnova posebno danes toli razpravljani takozvani arbitraži, t. j. razliki vrednosti menice gotove vrste denarja na različnih trgih. S tem so se menični posli, kateri so se jako živahno razvijali, postali špekulativnega značaja. Plodnost tega trgovanja je našla v kratkem času ugodna tla v različnih poslovalnicah in pri bankirjih, ki so začeli izdajati t. zv. tečajne listine v obliki pisem ter jih pošiljali inozemskim poslovnim zvezam.

Borzno trgovanje se je v kratkem času razširilo na splošne zadolžnice, med katerimi so igrali posebno vlogo t. zv. dvorni listi in privatne obligacije Nizozemske, Anglije in drugih držav ter so se trgovale kot prvovrstni papirji.

Koncem srednjega veka se je pričelo borzno trgovanje z blagom.

Tedanji vladarji in mestne oblasti so pospeševale na vsak način procvit mest, posebno s slobodo o trgovanju, katero so dovoljevali tujim trgovcem v neposredni bližini mesta ali pa v mestu samem. S tem je bilo omogočeno neprestano trgovanje tekom celega leta, ne kakor za časa sejmov, kjer je smel trgovec poslovati le za časa sejma. Razmah trgovine je bil s tem zagotovljen.

Na trg je prihajalo čimveč in različnejšega blaga in v kratkem času se je izcimilo trgovanje po povprečni kakovosti, to je po takozvanem stalnem tipu, kateri je postal merodajen tudi za določitev cene. Pri kupčijah s takim blagom je postal pregled dotične vrste blaga nepotreben ter je tako blago vsled njegove nadomestljivosti postalo istotako predmet borznega trgovanja kakor menice. Na ta način so se pretvorili sejmi v blagovne borze.

Skoro istočasno kakor antverpska pojavila se je na Francoskem borza v Lyonu, ki je bila

pa mnogo popolnejša od prve. Na lyonski borzi se je trgovalo v prvi vrsti z državnimi papirji, denarjem, menicami, medtem ko je igral blagovni promet le podrejeno vlogo. Te borze se je posebno pridno posluževala država, katera je tedaj neprestano rabila velike svote kapitala za lastne potrebe. Da si zagotovi čim večji dotok kapitala, je ista dovoljevala posebno visoke obresti in ne brez uspeha. Tako je plačevala leta 1542 ob povprečnem 8 odst. tržnem obrestovanju za lastne papirje lastnim državljanom 10 odst., inozemcem pa celo 16 odst. obresti. Pri takih državnih posojilih so se tedaj udeleževali nemški knezi, turški paše in drugi tedanji mogotci.

Tedanja špekulacija z državnimi papirji je bila za splošno gospodarstvo vsekakor blagodejnega vpliva, ker so se na ta način zbirali tudi mali deli kapitala iz vseh slojev prebivalstva v veliki rezervoar, iz katerega se je črpalo za različne institucije in podjetja ter tako spodbujal kulturni in celo politični napredek.

Koncem 16. stoletja je stopila v ospredje borza v Amsterdamu. Tu se je razvilo kot najprvo tržišče z delnicami, katero so izdajale trgovske družbe, ki so se pečale z izmenjavo blaga v oddaljene prekomorske dežele.

Temelj take družbe se je ustvarjal na ta način, da so razni soudeležniki vplačevali poljubne svote za posamezen prevoz. Za vplačano svoto je prejel vsak udeleženec potrdilo, zvano delnica. Dobiček se je potem razdeljeval v razmerju z vplačano svoto in odpadajoči del dobička na posameznika se je nazival dividend. V kratkem presledku je nastalo več takih družb z istim namenom. Upanje na velik dobiček je kmalu vzbudilo veliko zanimanje za take delnice in povpraševanje po teh vrednostih je čimbolj naraščalo na borzi. Trgovanje z delnicami se je vršilo v obliki terminskega posla, kar je bilo posebnega pomena za uspešnejši razvoj borze. Polagoma so se uvedle na borzo tudi državne obligacije in njih tečaj je bil kmalu merodajen za splošno tedanjo evropsko politiko.

V Angliji se je ustanovila borza v Londonu v sredini 16. stoletja. Kakor v Amsterdamu se je tudi tu pričelo najprej trgovanje z delnicami in sicer delniških družb in industrijskih podjetij. Za preskrbo potrebnega denarja se je tudi tukaj posluževala v obilni meri borze angleška država, katera je rabila posebno po vojni s Francijo jako velike kapitale. Kot prve so prišle v borzni promet delnice »Bank of England«. Nadaljne vire za preskrbo denarja si je v onem času odprla angleška država z izdajanjem dosmrtnih rent in loterijskimi posojili ter so s srečkami trgovali na borzi mešetarji.

Razne vojne s Španijo, Zedinjenimi državami in Francijo so zahtevale neizmerne svote denarja in ravno v takih trenutkih je angleška država imela največjo in izključno zaslobo v borzi, kjer se je zbiral denar v ogromnih množinah, kajti država je uživala zaupanje prebivalstva in je strogo izpolnjevala svoje obveze.

Dasí so borze imele tudi marsikatero senčnato stran in je marsikateri špekulant izgubil na borznih kupčijah celo svoje premoženje, vendarle nam priča ravno borzna zgodovina, da Anglija brez borznih institucij ne bi bila danes ona država, kakor je v resnici, ne bi bila nikdar premagala toliko sveta ter si osvojila toliko svetovno-gospodarskih postojank na vsem svetu, kolikor jih drži še danes trdno v svoji roki. Do te moči ji je pripomogla ravno borza, na kateri je v dobi od leta 1696. do 1816. plasirala približno 1 milijardo funtov šterlingov, torej vsoto, katera predstavlja še danes v dobi milijonarjev in milijarderjev vsekakor vpoštevanja vredno množino denarja. Nadalje je privedla borza angleško državo do blagostanja tudi s tem, da je omogočila ustanovitve nad 40.000 delniških družb, katere so bile za razvoj celega angleškega gospodarstva največjega pomena.

Kakor razvidimo iz tega zgodovinskega pregleda, so se vse navedene borze razvile skoro v istem razdobju in, kar moram posebno omeniti, so iste nastale vse le po privatni iniciativi, izvzemši lyonsko. Posamezne države so prepuščale povsem privatni podjetnosti ustanovitve kakor tudi organizatorični ustroj teh ustanov. Le v Franciji je ta ustanova nastala po državni iniciativi in se je pod njenim uplivom tudi stopnjevale izpopolnjevala. Zgodovinskega pomena je v tej zvezi ime John Law, kateri je tudi osnovatelj takozvanega Law-sistema in je med njegovimi deli najznamenitejša knjiga »Money and Trade« (delo in denar).

g Avtonomne doklade k direktnim davkom v Sloveniji. V 11. šte. »Uradnega lista«, ki izide 12. t. m., objavi delegacija ministrstva financ v Ljubljani statistiko o avtonomnih dokladah na direktne davke za leti 1922 in 1923. Iz tabel I. in II. je razvidna obremenitev davkov po posameznih vrstah doklad, pregled III. pa izkazuje celokupno višino vseh doklad. Davčni uradi izkazujejo v opozoritvenih opominjalnih položnicah itd. državni davke in avtonomne doklade, kumulativno. Davkoplačevalci so radi tega čisto mnenja, da so zneski, ki se od njih tirjajo, samo državni davki. Iz omenjene objave bodo mogli posneti, da temu ni tako, marveč da izdaten del celokupne obremenitve odpade na avtonomne doklade.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žito sledeče cene: pšenica 337.50 Din, koruza 245—267.50 Din, beli fižol 685 dinarjev, pšenična moka št. 530 Din, št. 6 in pol 310 Din, otrobi 172.50 Din. — Tendence slaba.

g Posojilo za industrijo. Centrala industrijskih korporacij in industrijska zbornica v Belgradu vodita pogajanja za inozemsko posjilo, kateremu je bil pripravil pot Djoka Čurčin. Pogoji bi bili naslednji: Posojilo se odplača v desetih letih; obresti znašajo za prvo leto največ 17 odstotkov, a odplačilo dolga prvo leto odpade. Ostalih devet let bi bilo posojilo cenejše za 3 do 4 od sto. Za pokritje posojila služi menična obveza s še dvema podpisoma in kot nadjamstvo hipoteka na podjetja. Razen tega bi bilo posojilo olajšano s podpisom uglednega denarnega zavoda.

g Cene prečiščen na dunajskem trgu so bile zadnje dni sledeče: debeli prečišči po kvaliteti 24.000—28.500 K n.-a. 1 kg žive teže, mešani prečišči 23.000—26.750 K n.-a.

g Državna tvornica svile v Novi Kaniži. Dne 3. t. m. se je slovesno otvorila državna tvornica za svilo.

g Iz tržišča jaje. V Hrvatski in Slavoniji notirajo jajca komad 2.50—2.75 dinarjev; na Štajerskem 2.50 dinarjev. Po podatkih izvažajo Hrvatska in Slavonija 690 vagonov, Slovenija 260, Bosna 110, Benat 200, Bačka 690 in Srbija 160 vagonov. Na tujih tržiščih se najraje kupuje in najbolje kupuje hrvatsko in slovensko blago. V kakovosti nam konkurira samo Ogrska, važna je tudi Bolgarija. Splošna tendenca naših tržišč je čvrsta.

g Produkcija piva v Sloveniji. Produkcija pivovarstva v Sloveniji je znašala v l. 1922. 150.000 hl, od česar se je konzumiralo 100.000 hl v Sloveniji, ostanek 50.000 hl pa izven. Kapaciteta pivovaren znaša 300.000 hl in jo izrabljajo samo s 50 odstotki.

g Koliko porabi Slovenija monopolskih predmetov. Po statistiki porabi Slovenija letno 120.000 škatlic cigaretnega papirja prve vrste (vsaka škatlica po 50 knjižic, vsaka knjižica po 50 lističev). Zveplen se letno porabi 24 milijonov škatlic (v celi Jugoslaviji 232 milijonov). Letna potreba soli znaša 12.000 ton (v celi Jugoslaviji 122.500 ton). Konzum petroleja 4000 ton (v celi državi 40.000 ton).

g Zunanja trgovina Ukrajine. V prošlem letu se je iz Ukrajine izvozilo za 20 milijonov zlatih rubljev blaga, uvozilo pa samo za 3 milijone. V letu 1922. je znašal izvoz 12, uvoz 5 milijonov rubljev. Od celokupnega izvoza odpade 67 odstotkov na žito. Od izvožene vrednosti je vzela Nemčija 90 odstotkov.

BORZA.

Zagreb, 8. 2. (Predborza.) Devize: Pešta 0.2825—0.3125, Italija 3.6950—3.7250, London 863.50—366.50, Newyork 84.0—85.0, Pariz 8.9250—3.9750, Praga 2.44—2.47, Dunaj 0.118250—0.120250, Curih 14.65—14.70. — Valute: dolar 82.75—83.75.

Curih, 8. 2. (Predborza.) Pešta 0.02, Berlin 0.000000150, Italija 25.20, London 24.81, Newyork 574.75, Pariz 26.65, Praga 16.70, Dunaj 0.0081, Bukarešt 2.95, Sofija 4.25, Beograd 6.85.

Liubljanske novice.

lj Neresnične vesti. Demokratski agentje širijo po mestu vest, da namerava sedanjí občinski svet s proračunom zvišati trošarino na vino od 2 Din na 4 Din od litra. Obrnili smo se na merodajno mesto in poizvedeli, da občinski proračun ne predvideva sploh nikakega zvišanja občinskih davščin in zlasti tudi ne trošarine na vino. Izvestni politični špekulanti hočejo s temi neresničnimi vestmi le delati sijajne kupčije, to pa vse z intrigami in zabavljanjem proti delu sedanje večine občinskega sveta.

lj Sestanek somišljenikov SLS za V. in VI. volivni okraj (Dvorski okraj) se vrši v soboto, dne 9. februarja ob 8. zvečer v kleti Konzumnega društva v Zvezdi. Poročali bodo gg. podžupan dr. Stanovnik ter občinska svetnika dr. Rožič in Albin Zajc o komunalni politiki.

lj Umrlí so v Ljubljani: Fran Marjan Koprivec, monterjev sin, pol leta. — Magdalena Kocjančič, žena žel. ključavničarja, 65 let. — Ana Ljubič, mestna uboga, 83 let. — Ivan Centa, kurjačev sin 3 mesece. — Jakob Sima, sluga, 71 let. — Marija Schaup, bivša dekla, hiralca, 43 let. — Fran Čevka, dninarjev sin, 3 leta.

lj Iznagnani sta iz policijskega okoliša ljubljanskega za nedoločen čas radi vlačugarstva, nerednega vedenja in tatvine brezposelna kuharica Rudolfina Hain in pa tudi sodniji dobro znana Minka Preibischeva, obe iz Češko-slovaške.

lj Zamenjan voziček. Pred skladiščem državne železnice je zamenjal nekdo mesarju Puciharju nov še nepobarvan 4 kolesni voziček, vreden 6000 kron. Pustil pa mu je star, razbit in skoro ničvreden voz.

lj Prijet tat. Pred par dnevi smo poročali, da sta bila ukradena Francu Pipanu v Sp. Šiški dva zastavna listka. Policija je po dolgi preiskavi ugotovila, da jih je ukradel Jakob Bevc, strojnik v Ljubljani, ki je bil svojočasno radi poskušene poverbe blaga obsojen na 10 mesecev. Mož je prodal listke svojemu prijatelju delavcu Stanku Bitencu. Ta je blago dvignil, zastavljeno z enim listkom, in ga je ponujal raznim strankam za prav ugodno konkurenčno ceno, samo, da bi se ga preje iznebil in dobil denar. Jakoba Bevca so are-

tirali, blago so dobili in bodo imeli sitnosti na sodišču tudi oni, ki so to sumljivo blago kupili.

Ij Tatvine. Iz veže gostilne de Schiava v Kolodvorski ulici je bila ukradena stara slika, ki je predstavljala rimskega cesarja Nerona in mučenje kristjanov v Rimu. — Hlapcu Vužen Šimnu pri Vehovcu je bilo ukradeno iz hleva nekaj perila v vrednosti okrog 1600 K. — Mariji Jamnikovi na Strmi poti je bila ukradena črna suknja, vredna 2600 kron. — Josipu Kotniku v Mestnem logu je bila ukradena ob Ljubljani črna suknja z belo podlogo iz ovčje kože, vredna 4800 kron. — Šivilji Ludmili Pleško v Židovski stezi je bilo ukradeno izpred veže volneno krilo in tak jumper svitlo modre barve z rumenimi cofi v vrednosti 3000 kron. — Mesarju Jožetu Koprivcu je bila ukradena sveža telečja koža, vredna 1400 kron. — Na Martinovi cesti so bile ukradene Antonu Korenu tri kokoši. — Služkinji Mariji Juvanovi na Tržaški cesti 5 je bilo ukradeno iz spalne sobe 4220 kron.

Naznanila.

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 10. t. m. ob 10. dopoldne v zborni dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednjem predmetu: »O grozečem nastajanju duševnega proletariata.« Predava g. vseučiliški profesor dr. Josip Vidmar. Vabimo na to važno predavanje vse plasti naše javnosti.

Rokodelski dom. V ponedeljek, 11. t. m. bo predaval v dvorani Rokodelskega doma g. mons. Viktor Steska. Predavanje bodo pojasnjevala krasne, barvane skiptične slike. Pričetek točno ob 8 zvečer. Vstop prost.

Organizacija javnih nameštencev somišljenikov SLS in Stokovna zveza javnih nameštencev ima nocoj ob pol 9 sejo v zadnjem lokalu v kleti Konsumnega društva na Kongresnem trgu št. 2.

Slov. kat. izobraževalno društvo v Dračljah ponovi v nedeljo, 17. februarja 1924 igro »U ničeno življenje«. Začetek ob 6 zvečer. Vabljeni zlasti prijatelji obiskovalci iz bližnje okolice.

V šentjakobski prosveti v Ljubljani bo v nedeljo ob pol 8. zvečer skiptično predavanje: Pariz. Predaval bo mons. Viktor Steska.

Telovadni odsek Moste priredi v nedeljo 10. t. m. ob 7. zvečer akademijo z zanimivim sporedom in komerzom. Sodeluje godba Mladinskega doma. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Predavanje v društvu »Sofa«. Ker je g. dr. Ambrožič danes zvečer nujno zadržan, odpade njegovo predavanje za enkrat. Na mesto njega bo nastopil g. prof. dr. Lah, ki bo govoril o ciljih in idealih sodobnega slovanstva. Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

Društvo sejmarijev za Slovenijo poziva svoje članke, da se udeležijo nadaljevanja II. rednega obč. zbora, ki se vrši v nedeljo, dne 10. t. m. ob 14. pop. v hotelu Lloyd. Vstop dovoljen samo članom z obilnim listom. — Odbor.

Koncert. Danes v soboto se vrši v kavarni Evropa koncert dravske ogdbe. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

Cerkveni vestnik.

c Imenovan je za pravega konzistorialnega svetnika dr. Tomaž Klinar, stolni kanonik v Ljubljani.

c Umeščen je bil v četrtak, dne 7. t. m. na župnijo Zagradec v žužemberški dekaniji Gabrijel Petrič, župni upravitelj istotam.

Učiteljski vestnik.

Z lasno šibo tepeni. Višji šolski svet je v likvidaciji. Izpolnila se je želja UJU-jevcem. Da, kar si hotelo UJU, to si dobilo. Ali se še spominjaš, kako si se drlo, ko je bil pokojni dr. Verstovšek imenovan okr. šol. nadzornik? »Okrnjena pravica ministrstva« si vpilo. Zdaj pa imaš okrnjeno pravico! Začasne učitelje bo imenovalo odslej ministrstvo, definitivno pa kralj; še kratkega bolez. dopusta ne smeš po svoji ekspoziuri, imenovani višji šol. svet, dovoljevati več. Kar si sejal, to pa žanješ, — UJU!

UJU in mila prošnja za šibo. Kakor smo informirani, prosi UJU za šibico. Ker nima več pravice odločevanja pri imenovanjih učiteljev, se poteguje za pravico prestavljanja. Pa bi se utegnili dogoditi, da bi ta naprosena šibica kedaj švigala po UJU-jevcih samih, zato je bolje, da je ne jemljete v roke, četudi bi jo vam Belgrad ponujal. Zavedajte se tiste pametne prislovice, ki pravi: Karkoli počneš, misli na — konec! Previdnost je mali modrosti, U-ju!

UJU in kuluk. Zadnji »Učiteljski Tovariš« pletira za to, da bi učiteljstvo poučevalo ve-

rouk. Kakor bi učiteljstvo za te uboge pare ne imelo že dovolj kuluka! Kako bi neki UJU-jevci pripravljali otroke na prejemanje sv. zakramentov, kakor sv. spovedi, sv. obhajila, sv. birme itd.? Za svojo osebo sem sicer proti temu, vendar se mi zdi, da bi ne bilo slabo, če bi tudi UJU-jevci začeli učiti se molitve in rož. venca, cerkvenih obredov, cerkvene zgodovine itd. V etiki bi mnogo pridobili.

UJU in odlikovanja. V tem pogledu ima UJU res še veliko moč. Po zaslugi UJU so odlikovani celo mladeniči, ki ne morejo pokazati še prav nobenih posebnih zaslug na šolskem polju. Mi se bojimo, da bi utegnili ta odlikovanja omajati stebre organizaciji; kajti še je nekaj v službi osivelih in za napredne ideje težke čase preživelih mož, ki pa v očeh UJU-generalov ne zaslužijo še odlikovan. — Ko končate z odlikovanji pristnih UJU-jevcev pa priporočam še nepristne, kakor Janeza izpod Vesele gore, deviškega oberlažiča in druge. Taki zaslužijo, ker so prav dobra priprave v UJU-jevem vozu, pri Slomškovi zvezi pa so bili itak samo za coklojo.

Ločitev učitelj. zakonskih parov. Po zaslugi demokratskega poslanca R. smo dobili pragmatiko. V nji je tudi točka, ki dela viš. šol. svetu (v likvidaciji) precej skrbi. V mnogih krajih sta na šoli mož in žena: on nadičtelj in ona učiteljica. Pragmatika pa tega ne dovoljuje več, zato so skrbi velike — kako iz zagate. Pa si le znajo pomagati, to se že mora priznati, UJU-jevske glave. Take šole bodo razdelili v deške in dekliške in stvar bo rešena; mož bo vode deške, žena voditeljica dekliške šole. Na ta način se samo število šol pomnoži — kdo bo nosil stroške — za to pa vprašati treba ni. Enorazrednice pridejo do veljave! UJU!

Orlovski vestnik.

Vaditeljski tečaj ljubljanskega okrožja so vrši nocoj, 9. t. m. ob 7. v Marijanišču. Tečaj za vse prilgašene obvezen.

Narodno gledišče.

Vse posetnike današnjega koncerta baritonista Pavla Holodkova opozarjamo, da je začetek koncerta izjemoma točno ob pol 9. uri zvečer. Koncert se vrši v operi ter vlada za njega vseobče, veliko zanimanje. Kratka vsebina vsake točke vsporeda je tiskana na gledaliških letakih, ki se dobivajo pri dnevnih blaginji, odnosno pri biljetirjih po 2 Din komad.

V drami je v soboto predstava Othella za red C. Začetek ob 8. uri.

Ljudska operna predstava. V nedeljo zvečer ob pol 8. poje se opera »Nizavac«, ki je lani dosegla izredno velik uspeh in sicer kot ljudska operna predstava pri nižjih cenah. Posamezne vloge so v sledeči zasedbi: vloga Marte poje ga. Thalerjeva, pastirja Pedra — g. Sowilski, posestnika Sebastijana — g. Cvejič, Tomaza — g. Zupan ostale vloge so v rokah ge Matačičeve, Stiličgojeve, Korenjakove in Jeronove ter gg. Banovca in Puglija. Drama vpripori v nedeljo popoldne ob 3. »Mogočni prstan« ob nižjih cenah, zvečer ob 8. pa »Hamletac«.

Prosveta.

pr Uvod v umevanje umetnosti. Sedmo predavanje se vrši v soboto, dne 9. t. m. ob šestih zvečer v zborni dvorani univerze. Predava univ. asistent dr. Fr. Mesesnel o plastičnem in slikovitem stilu. — Vstopnice po 12 Din pri vodu.

Za koncerte jugoslovanske komorne glasbe, katerih prvi se vrši v ponedeljek, dne 11. t. m. ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani, vlada v Ljubljani vseobče zanimanje; saj so to prvi koncerti te vrste, na katerih se hoče sistematično pokazati današnji razvoj jugoslovanske komorne glasbe po njenih najboljših zastopnikih. Občinstvo opozarjamo, da je nekaj sedežev še na razpolago in ti se dobivajo v Matični knjigarni.

pr Instrumentalni pouk. Na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani se poučujejo poleg klavirja, gosli, solopetja ter raznih teoretičnih predmetov tudi še sledeči instrumenti: čelo, kontrabas, flavta, klarinet, rog, trobenta in pozavna. Ker se je ravnokar začelo drugo polletje in se gojenci tudi še na novo sprejemajo, vabi ravnateljstvo konservatorija vse one, ki se zanimajo za instrumentalno glasbo in ki si hočejo služiti svoj kruh, odnosno si izvolijo za svoj življenjski poklic sodelovanje v raznih orkestrih, da se vpíšejo v instrumentalni pouk na konservatoriju. Vpise sprejema vsak dan pisarna Glasbene Matice v Gosposki ulici št. 8. Vstop je vsak dan lahko mogoč.

pr Spored VI. muzikalnega predavanja za našo mladino, ki se vrši v nedeljo, dne 10. februarja ob 11. dopoldne v Filharmonični dvorani. Spored izvajata virtuoz na čelu prof. Juro Tkalič, katerega spremlja prof. Ciril Ličar na klavirju. Spored: 1. Uvodna beseda: Emil Adamič. 2. Benedetto Marcello: Largo, Allegro, Largo in Presto za čelo s spremljevanjem klavirja. 3. Beethoven: III. sonata za čelo v A-duru. — Predavanje je namenjeno naši srednje- in strokovnošolski mladini.

pr Skladatelj L. M. Škerjanc bo razložil svoj komorni kvartet, ki se izvaja na koncertu jugoslovanske komorne glasbe v ponedeljek, dne 11. t. m. v Filharmonični dvorani, v soboto 9. t. m. ob 5. popoldne v pevski dvorani Glasbene Matice v Vegovi ulici 7-11. Odbor Filharmonične družbe vabi vse zainteresirane, ki se zanimajo za to odlično delo, da posejijo to zanimivo predavanje, na katerem bo tudi gospod skladatelj podal več zanimivih mest iz svojega dela. Vstop je brezplačen.

pr Razstava karikatur v Belgradu. Udruga Jugosl. obl. umetnikov nam javlja: Na inicijativu Umetniškega odeljenja se je sestavil odbor za prireditve skupne razstave vseh karikaturistov v naši državi. Ideja za prireditve take razstave se je pojavila že pred nekoliko meseci in je potekla iz prepričanja, da bo vedra umetnost karikaturistov našla mnogo interesa v naši publikli. V tem času, ko se ustalajo notranje in zunanje razmere, bo kazalo naše umetniško, politično in socialno življenje v karikaturi prijazen smehljaj na celokupno vzemirjenost sedanje dobe. Razstava se odvori v Belgradu početkom meseca marca t. l. ter bo trajala deset dni. Ob tej priliki poziva odbor za prireditev izložbe karikaturista (Umetniško odeljenje, Beograd, Knežine Ljubice ul. 34) vse karikaturiste, da vpošljejo svoja dela do 23. febr. t. l. na gornji naslov. Postavljena je žirija strokovnjakov, ki bodo izbirali in razporejali slike. Podrobní program razstave se še objavi. — Odbor SUJOU.

pr Pridige. Spisal in govoril Martin Avšič, kaplan. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Obseg 254 strani. Cena 30 Din. Ta knjiga je ravnokar izšla. Obsega pridige za nedelje in praznike celega leta. Kot dodatek ima še najvažnejše snovi za pridige. Pridige so kratke, snov izbrana, slog lep in lahek. — Knjigo toplo priporočamo.

pr Slov. učitelj. Vsebina: Zdravo jedro, A. Čadež. O slovenski izreki, Dr. A. Breznik. Kako si pridobi in kako vzdržuje učitelj v svojem razredu dobro disciplino? Montanus. Kmetijstvo in šola, F. Lužar. Telovadba na osnovni šoli, Milko Jeglič. Beleške šolskega vodje o hospitacijah, Hribski. Slovenske čitanke za osnovne šole, I. E. Polak. Kultura in književnost. Društvene in stanovske kronike. Členki so prav aktualni in zanimivi. Tudi vse ostalo je prav lepo in poučno za vsakega inteligenta, tako za učitelja in laika. Slov. učitelj mora vzdrževati skoraj samo učiteljstvo »Slomškove zveze« in to pri teh slabih materialnih razmerah. In vendar se tolikokrat ponavlja v javnosti klic po krščanski šoli, a dejanski žrtev za glasilu krščanskega učiteljstva je tako malo! Dve tretjini vseh kraj. šol svetov in naših ročin, šol pa tako malo naročenih na »Slov. učitelj«! To je žalostno, žalibog resnično! Poznamo šole, ki jim stoji na čelu naš kraj. šol. sveti, ki plačujejo svobodomiselnost glasilo »Popotnik«, nimajo pa te šole Slov. učitelja! In vendar je v vsakem kraj. šolskem svetu vsaj 1 član kat. inteligent! Naj kat. zavednost za kat. šolo potrdijo dejanja! Priznamo, da sedanji časi zahtevajo veliko od nas, toda dolžni smo podpirati v prvi vrsti one kat. zadeve, ki so najbolj ogrožene in to je kat. šola, kat. učiteljstvo, ki potrebuje moralne, poleg materialne podpore. Kakšno sodbo naj ima učitelj Slomškar o kat. zavednosti župnije, ki ne zmora na leto 30 Din za naročnino Slov. učitelja — si lahko misli vsakdo sam, a denar za svobodomiselnost glasilo pa ima. Še marsikatero pikro bi lahko zapisal, a me je še za te vrstice sram.

pr »Naš dom«, št. 2, 1. 1924. — Vsebina: Dr. V. Sarabon: Gospodar narave. Savinjska: To je bilo davna. Kastor: Katoliški prepoved na Francoskem. — Melona prvičkrat v Zagrebu. Justin: Ugovori z odgovori. Pod vaško lipo. Dekliški vrt. Društveni govornik. Drobničice. Društveni glasnik. — Naš dom izhaja v Mariboru, Cirilova tiskarna, in stane na leto Din 12.50.

Pridobivajte novih naročnikov!

Izpred sodišča.

Denar v laseh. Brezposelna služkinja Gabrijela Vovkova iz Viča je vzela svojemu gospodarju Antonu Galetu, ki jo je že drugi dan odslovil, uro z verižico, par čevljev in pa 1120 kron denarja. Gale je tatvino kmalo po njenem odhodu zapazil in je šel za njo ter jo dal aretirati. Uro in čevlje mu je takoj vrnila, denar pa so dobili pri preiskavi v kaznilnici in sicer v laseh. Obsojena je bila Gabrijela na 1 mesec navadne ječe, pravijo pa, da ima še več podobnih nerednosti na vesti.

Lahkomisljen potnik. Potnik L. pri vinski velstrgovini Jakovac v Jaski je začel pri strankah, ki so dobile vino, pobirati tudi denar. Ker je imel lepo priljubljenost in se pri vinskih kupčijah že itak vedno pije, je moč večkrat porabil tudi denar svojega gospodarja. Jakovac ga je parkrat opozoril, prepovedal mu je tudi inkaso; toda mož je bil že razvajen in se ni mogel držati. Končno pa ga je povodom zadnjega obračuna ovadil orožnikom, ki so ga aretirali. Potnik je sicer ugotavljal, da bi bil vse odslužil, če bi ga pustil Jakovac v službi, toda na to on ni pristal. Jakovac je oškodovan še za okroglo 30.000 kron, kar pa se bo morda še dobilo od strank. Z ozirom na njegovo priznanje in družinske okoliščine, je bil obsojen samo na 6 mesecev. Ker so mu všteti tudi preiskovalni zapori v kazni, je bila kazen prestana in je šel mož takoj domov.

20 rasplj je ukradel svojemu gospodarju čevljarskemu mojstru Otonu Boskoviču pomočnik Ivan Berdovnik iz Potoka pri Celju. Fant je tatvino priznal in je trdil, da je ukradel rasplje, ki so vredne 20 kron zato, da jih je dal svojemu tovarišu Janezu Gorjancu, ki je bil že delj časa brez službe. Kje in za koliko je Gorjanc rasplje prodal, tega ne ve. Obsojen je bil na 3 mesece težke ječe, mora plačati rasplje in takso za sodbo v znesku 200 kron.

Turistika in sport.

Podružnica Slov. plan. društva v Kranjski gori nam poroča: Da ne bo zmed in nesporazumljenja vsled poročila v št. 2. Plan. Vestnika od letos da se je na občnem zboru kranjskogorske podružnice SPD. sklenilo priporočiti osrednjemu odboru ustanovitve posebne podružnice za Jesenice in okolico ter tudi Dovje-Mojstrano, ugotavlja imenovana podružnica, da je to poročilo napačno, ker se je na občnem zboru sklenilo priporočiti ustanovitev posebne podružnice za Jesenice in okolico z mejo med občinami Jesenice-Mojstrana oziroma Dovje, — tedaj brez Dovje-Mojstrana.

Polzvedovanje.

Izgubila se je rjava dolga damska rokavica 1. t. m. Najditelj naj jo odda upravi proti 50 Din nagrade.

Poslano.*

Gospodu A. Bercieri-ju, bivšemu vodji lesnega oddelka pri Gosposdarski zvezi.

Na Vaše Poslano v »Slov. Narod« si dovoljujem tem potom sporočiti, da boste dobili priliko na primernem mestu dokazati očitke, na katere namigujele.

Za čestitke se pa najlepše zahvaljujem, ker se ne čutim dolžnega vprašati »Vas za dovoljenje, kako in kdaj naj vršim dolžnosti predsednika Gosposdarske zveze.

Z vsem spoštovanjem

profesor Bogumil Remec.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Šelenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.
Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometar v C	Termometar v F	Nebo, vetrovi	Pacvina v mm
7. 2. 21 h	729.4	- 0.2	0.7	jasno s. v.	
8. 2. 7 h	729.9	- 1.3	0.5	d. jas. s. v.	
8. 2. 14 h	728.2	- 2.9	1.5	jasno s. z.	

Kar Vi potrebujete, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 Din. Lekarinar Eug. V. Feller, Donja Stubica, Elza trg št. 134, Hrv.

Sprejem

v trajno delo dobro izveč. banega čevljarskega prirovalca za naročena dela. — Ivan JAMAR, Bled L 705

Sprejem SLAMNIKE

v preoblikovanje, beljenje in barvanje, po novodobnih letoknih formah in vsa v modistko stroko spadajoča dela. — Se vljudno priporoča

J. STENBERGAR, Dunajska cesta 9, Ljubljana. 722

Službo oskrbnika

iskše ekonom z večletno prakso, star 36 let, se samski, na kakem večjem poslovanju. Ponudbe pod »Ekonom« na upravo lista. 751

INSTRUKCIJO za nižješolca sprejme realce - petošolce. — Naslov pustiti v upravi lista pod šifro »Inštruktor 740«.

Hlapec

oženjen, brez otrok, priden in pošten, dobi takoj mesto v Ljubljani. Kot zanesljiv kučar ima prednost. Stanovanje je na razpolago, plača po dogovoru. — Naslov pove uprava lista pod šte. 682.

Prosto stanovanje, kurjava in deloma hrana

dobi takoj zakon. par brez otrok v mestu, kjer bi žena opravljala vsa hišna in vrtna dela, kravo in prašiče; mož bi bil v službi kot težak. Več po dogovoru. — Naslov pove uprava lista pod šte. 739.

Razpisujemo službo

CERKVENIKA, ORGANISTA in občinskega TAJNIKA v Kolovratu, p. Medija - Izlake. Plača: prosto stanovanje in drva, užitek posestva, da redi 2 prešiča in kravo. Bira: 80 mernikov; pšenica in zmes. Stolina: do 4000 K; mrtvogled in grobokop 3400 K; občinski tajnik 4000 K. Priglasiti takoj. Nastop o sv. Juriju. — Župni urad v Kolovratu.

Dve HIŠI, ona enonadstr., pripravna za obrt, druga prilikna v bližini Ljubljane, in njiva, 3 mernike posetve, napredaj. — Več pove Ign. Bako, gostilna, Martinova cesta v Ljubljani. 693

ZDRAVILNI

SLATINSKI VRELEC,

v krasnem gorskem kraju, z urejeno razpošiljalnico slatine in več poslopij z vsem komfortom za tuje, s pripadajočimi gozdovi, travniki in njivami takoj ugodno napredaj. — Ponudbe na upravo lista pod »Toplice 743«.

ARHITEKT

in mestni STAVBENIK **VILJEM TREO**

Ljubljana, Gosposvetska c. št. 10 — Telef. inter. 103. Ustanov. l. 1850. Se priporoča za ZGRADBE vseh vrst ter izvračuje NACRTE in PRORACUNE.

Pozor, Amerikanci!

Prodaj iz proste roke večje kmečko posvetstvo z vsemi gospod. poslopiji, z lepim sadnim vrtom, njivami, travniki in gozdovoma. V hiši se sedaj nahaja tudi gostilna in sicer ob cesti Školja Lokla - kolodvor. — Natančneje pojasnila daje M. KRŽIŠNIK, Rafshenbur. 741

KUPIM POSESTVO

v bližini Ljubljane ali Celja, in sicer hišo z 2-4 sobami, kuhinjo in pritlikl. s približno 10 orali zemlje v bližini žel. postaje. — Poizve se pri g. Bohine F., Ljublj., Slomškova ul. 4/II. (Brez posred.)

PO MERI se izdeluje vsakovrstni

trebušni PASOVI

tudi po zdravniškem navodilu, za noseče ter po porodu, kakor tudi pobešene trebuhe, na želodcu in ledvicah bolne, pri trdki

BESEDNIK in DRUG, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Novo pohištvo

za več spalnic, iz trdega lesa (hrast, črna jelka, hrast) NA PRODAJ. Delo solidno. Cena zelo ugodna. — FRANC TOMŠČIČ, mizarstvo, Zg. K. št. 64, pošta D. M. v Polju.

Ceno POSESTVO

pri cerkvi v Studencih-Marijboru. Krasno hišo, trgovino, gostilničarstvo, stanovanje, vrt, klet; cenjeno na 1.500.000 kron, prodam takoj za 980 tisoč kron. — ŠEGOVIČ.

Poravnajte naročnino!

NAPRODAJ: 1 železni štedilnik (šparherd), rabljen in 1 železna peč (gasper) sred. velika, skoraj nova, s potrebnimi cevmi, skupno za 250 Din. Ogleda se v skladišču švedice Ranzinger.

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija) Brzojavke: Zadruga Kropa Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke za oare in prage — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za podobne, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z maticami — Podložne plošče — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago

HISO št. 38, ob okr. cesti, 5 minut od trga Moravč, z gospodarskim poslojem, pripravo za vsako obrt, v dobrem stanju, prodam za ceno 300.000 K. Pojasnila: Iv. Pestotnik, istotam. 425

100-300.000 D'n posojila iščem na posestvo večmilijonske vrednosti ozir. družabnika. Cenjene ponudbe prosim pod »Sigurnost« na upravo »Slovenca«, 732

Oddam SOBO fepo opremljeno, samskemu gospodu event. gospodini. Naslov v upravi pod št. 698

POHIŠTVO
KLUB - GARNITURE itd. nudita najceneje
ERMAN & ARHAR,
mizarstvo, št. Vid n. Ljublj.

Dekoracije ZA VESELICE!
Ceni društvom in gostilničarjem priporočila trdka M. TIGAR, Ljubljana, veliko zalogo papirnatih krožnikov in servietov, serpentine, konfeti, lampijone, zalepke za šalivo pošto in srečolov, girlande in druge lepe okraske po najnižji ceni! - Drustvom popusti! 227

UČENKO sprejem
v trgovino z mešanim blagom. — **MARIJA BABNIK**,
Dravje 33, p. št. Vid n. Lj.

P. n.
Šivilje gospodinje
opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji

Gritzner
v vseh opremlah.

Pouk v **vezenju** ter **krpanju perila** in **nogavic** (štofarije) brezplačno **edno** le pri:

Josip Petelinc
Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanično delavnica pod vodstvom priznanega strokovnjaka in mehanika **Stanko Gačeta** na razpolago za ki- valne stroje vseh sistemov in koles. 7084

KLOBUKE, SRAJCE
kravate, dežnike, zimске čepice, majice, rokavice, nogavice in drugo moško modno blago kupite po znižani ceni pri **Ivan KUNOVAR**,
Ljubljana, Stari trg 10. — Kupujem kože lisic, zajcev, kun in druge divjačine.

Misi, podgane, stenice in šurki
morajo poginiti, ako uporabljate naša preizkušena sredstva: proti mi im in podganam Din 7.50, za šurke Din 10, za stenice Din 10, za molje 5 Din, proti mrčesom 7.50 Din, proti mravljam 7.50 Din. Botor za čiščenje madrazov 7 Din. Pošilja po povzetju.
«Artes» kom. la-olotj, M. Janker, Zagreb 39, Petrinjska ulica 8.III.

Trgovino
na prometni točki dežele, tudi z gostilno in gospodar. poslojem, **ISCEN V NAJEM**. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 723.

Trgovino z meš. blagom
blizu Ljubljane, oddam v najem. Prednost imajo zasebniki in zasebnice. — Naslov: Valvazorjev trg št. 6. 734

Kuharico
ki razume kmetko in boljšo kuhinjo, energično, krščansko ter vestno, išče neka graščina na Štajerskem. — Istotam sprejmejo kuhinjsko in dve **DEKLI** k svinjam. — Ponudbe je poslati takoj pod: »Krščanska hiša« na upravo »TRAZE«, Maribor. 547

Razpis službe.

Za novoustanovljeno **BOLNICO** se sprejme **prvovrstna**

kuharica in 30 bolničark

(Pflegerinen). — Prednost imajo one, ki so v podobni službi že delovale. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja s priporočili osebnost TAKOJ na Anončni zavod »APOLLO«, Ljubljana, Stari trg št. 19, II. nadst.

VELIKA ZALOGA VSEGA
elektrotehničnega materijala
MOTORJEV - SVETILNIH TELES - GRADNJE ELEKTRARN - INSTALACIJE
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Leopold Tratnik
LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 25.
NA DEBELO! NA DROBNO!

KOŽUH naprodaj;
cena 2000 K. Ravnotam tudi naprodaj gramofon. — Valvazorjev trg št. 6. 734

RAZPIS.

Cerkveni konkur. odbor v Dolu pri Hrastniku razpisuje **ODDAJO ZGRADBE NOVE MRTVAŠNICE** in zgradbe 42 m dolge betonske **OGRAJE** pri novem pokopališču. — Načrte, pogoje in vsa potrebna pojasnila daje Cerkveni konkurenčni odbor v Dolu pri Hrastniku. — Ponudbe z navedbo cen naj se pošljejo do 26. februarja 1924 na podpisani odbor. — Cerkveni konkurenčni odbor si pridržuje pravico, oddati delo brez ozira na najnižjega ponudnika.

Dol pri Hrastniku, dne 6. februarja 1924.

Cerkveni konkurenčni odbor.

Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani. registrirana zadruga s omejeno zavezo.

Pisarna v Ljubljani, Trzinška c. 2. — Tehnično vodstvo po oblikovanju avtoriziranim strokovnim inženirju. — Projektira in izvršuje vse v stavbeno in inženirsko stroko spadajoča dela. Delo solidno. Cene konkurenčne

VELIKO ŠKODO

si sami delate, ako kupite blago drugje, predno si ogledate nizke cene v trgovini

»**DANICA**«

MAJZELJ in RAJSER, LJUBLJANA, Turjaški trg 1 (bivša Preskrbovalnica). — Velika zaloga štofov, blagovine, žameta, kontenine, tiskovine, barbenta, flanel, odel, pletov, nogavic, rokavic, kravate, srajc, ovrtač, predpasnikov, jopic ter najrazličnejšega drugega blaga. — Istotam zaloga **USNJA VSEH VRST**. Postrežba vestna in točna.

Marija Glažer

Danes ob 6 zjutraj je preminula na gradu »Gutenbüchel« pri Šoštanju mati graščakinje Plemelj, gospa

po kratki močni bolezni v 66. letu starosti. Pogreb najne se bo vršil v soboto, dne 9. t. m. ob 10 dopoldne na pokopališču farne cerkve v sv. Mihelu pri Šoštanju. Priporočamo rajno nepozabno mamico v molitev in trajen spomin.

ŠOŠTANJ, dne 7. februarja 1924.

Zalujoča **JOS. in HERMINA PLEMELJ**.

Zahvala. Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so našega ljubljenelega soproga, očeta, brata in strica, gosp.

Janeza Kolečo

višjega gasilskega nadzornika

na njegovi poti k večnemu počitku v tako obilnem številu spremili, izrekamo našo srčno zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, g. županu dr. Periču, g. podžupanu dr. Stanovniku in vsem ostalim č. g. občinskim svetnikom in cenji magistratnemu uradništvu in uslužbenstvu, prostovoljnemu gas. društvu za nepozabnem izkazano poselnjo čast, ter zlasti sl. pevskemu društvu Krakovo-Trnovo za ganljivo slovo. Prosimo Vas, da ohranite draga pokojnika v trajnem in blagem spominu.

V LJUBLJANI, dne 9. februarja 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

JUGOMETALIJA

Ljubljana, Kolodvorska ul. 18

Izvršuje vsakovrstna naročila za kleparstvo vodovodno inštalacijo, kotlarstvo in ključavničarstvo. Vsa naročila se izvršijo točno in solidno.

Telefon 729.

Montaža toplodarov.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«). Telefon št. 57 in 470.

Račun pošto čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.060.

Podružnice: **DJAKOVO, MARIJOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.** Ekspozitura: **3LED.**

Interesna skupnost: Gospodarska banka d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

JUGOSLOVENSKA BANKA D. D.

preje Hrvatska Zemaljska banka d. d.

X. Emisija.

OGLAS

Izredna glavna skupščina Jugoslovenske banke d. d., prej Hrvatske Zemaljske banke d. d. od 19. januarja 1924 je sklenila povišati delniško glavnico

od Din 50.000.000— na Din 100.000.000—

potom izdaje 500.000 komadov novih delnic po nominali od Din 100.— Na podlagi tega sklepa je ravnanje v smislu § 3. družbenih pravil pooblašeno, da izvrši to emisijo in določi tozadavne modalitete.

Ta sklep je odobren z rešenjem Ministrstva za trgov. in industr. št. VI/324 z dne 28. jan. 1924. Na podlagi gornjega pooblastila bo podpisano ravnanje izvršilo to emisijo pod sledečimi pogoji:

1. Lastnikom starih delnic stavlja ravnanje na razpolago vseh 500.000 komadov novih delnic, ter jim daje pravico, da **subskribirajo na vsako staro delnico eno novo delnico** proti plačilu Din 120.— na delnico tel. quel (vštevši emisijske stroške).
2. Upravičena opcija novih delnic se izvrši z istočasno predložitvijo plaščev starih delnic (brez priloženih kuponskih pol) in istočasnim plačilom pod točko 1. določenega emisijskega zneska v dobi

od 7. februarja do vštveši 18. februarja 1924

pri blagajnah Jugoslovenske banke d. d. v Zagrebu ali njenih podružnicah v Beogradu, Brodu n/Savi, Novem, Novem Sadu, Osijeku, Subotici, Varaždinu, Vukovaru in v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26,

ter dalje pri blagajnah Zivnostenske banke v Pragi in njeni podružnici v Wenu ter pri Deželni industrijalni banki (Landes-Industriebank) v Budimpešti.

3. Delnice, na podlagi katerih je delničar prijavil svojo opcijsko pravico, bodo prežigosane z žigom »Opcijska pravica na delnice X. emisije izvršena«, nakar se jih vrne lastniku skupno s potrdilom o vplačanem emisijem znesku.

4. Potrdila o vplačilu se zamenja za toliko novih delnic, za kolikor komadov je bilo izvršeno vplačilo, kar se bo izvršilo v za to določenem roku, ki bo objavljen v Uradnem listu in na onih mestih, kjer so bila izdana dotična potrdila. Ta mesta so pooblašena izročiti definitivne delnice donositelju začasnih nakaznic, ne da bi bila upravičena prepricati se, dali je donositelj upravičen do prevzema definitivnih komadov.

5. Delničarji, ki ne izrabijo opcijske pravice do novih delnic na gornji način in ne vplačajo določene pristojbine v odprtem roku, izgubijo pravico opcije.

6. Uspeh emisije je zamenjen.

7. Nove delnice participirajo na poslovnem dobičku od 1. januarja 1924.

8. Za subskripcijo potrebne tiskovine se na subskripcijskih mestih brezplačno na razpolago. 9. Takse, ki bi se morale eventualno plačati z ozirom na to opcijo v inozemstvu, mora vsak delničar, ki izrabí svojo opcijsko pravico, plačati na tamkajšnjem mestu iz lastnega in to ob priliki izvršenja opcije.

Zagreb, dne 2. februarja 1924.

Ravnateljstvo Jugoslovenske banke d. d.